

Интегрирано спречување и контрола на загадувањето

**БАРАЊЕ ЗА Б- ИНТЕГРИРАНА
ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА**

СОДРЖИНА

I.	ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ	1
I.1.	Вид на барањето ³	2
I.2.	Орган надлежен за издавање на Б – Интегрирана еколошка дозвола	2
II.	ОПИС НА ТЕХНИЧКИТЕ АКТИВНОСТИ	3
II.1.	Опис на инсталацијата	3
II.2.	Технолошки процеси во инсталацијата	17
II.2.1.	Технолошки процес на производството на подмладок	18
II.2.2.	Технолошки процес на одгледување на кокошки - несилки за производство на конзумни јајца	29
III.	УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА	36
IV.	СУРОВИНИ И ПОМОШНИ МАТЕРИЈАЛИ И ЕНЕРГИИ УПОТРЕБЕНИ ИЛИ ПРОИЗВЕДЕНИ ВО ИНСТАЛАЦИЈАТА	39
V.	ЦВРСТ И ТЕЧЕН ОТПАД	46
VI.	ЕМИСИИ	49
VI.1.	Емисии во атмосферата	49
VI.2.	Емисии во површински води и канализација	50
VI.3.	Емисии во почва	52
VII.	ЗЕМЈОДЕЛСКИ И ФАРМЕРСКИ АКТИВНОСТИ	53
VIII.	БУЧАВА, ВИБРАЦИИ И НЕЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ	54
VIII.1.	Бучава	54
VIII.2.	Вибрации	55
VIII.3.	Нејонизирачко зрачење	55
IX.	ТОЧКИ НА МОНИТОРИНГ НА ЕМИСИИ И ЗЕМАЊЕ НА ПРИМЕРОЦИ	56
IX.1.	Систем за анализа на опасностите и контрола на критичните точки	57
X.	ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ - ОПЕРАТИВЕН ПЛАН	58
XI.	СПРЕЧУВАЊЕ НА ХАВАРИИ И РЕАГИРАЊЕ ВО ИТНИ СЛУЧАИ	60
XII.	РЕМЕДИЈАЦИЈА, ПРЕСТАНОК СО РАБОТА, ПОВТОРНО ЗАПОЧНУВАЊЕ СО РАБОТА И ГРИЖА ПО ПРЕСТАНОК НА АКТИВНОСТИТЕ	61
XIII.	РЕЗИМЕ БЕЗ ТЕХНИЧКИ ДЕТАЛИ	63
XIV.	ИЗЈАВА	67

I. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Име на компанијата ¹	ДТП Економија ДОО – с.Бориево
Правен статус	ДОО
Сопственост на компанијата	Приватна
Сопственост на земјиштето	Државно
Адреса на локацијата (и поштенска адреса доколку е различна од погоре споменатата)	с. Бориево 55, општина Босилово
Број на вработени	7
Овластен претставник	Сашко Јарковски
Категорија на индустриски активности кои се предмет на барањето ²	Прилог 2, точка 6.6а Сл.весник 89/05: Б-дозвола, Инсталации за интензивно живинарство со повеќе од 5.000 до 40.000 места за живина
Проектиран капацитет	35.000 кокошки – несилки 16000- подмладок

¹ Како што е регистрирано во судот, важечка на денот на апликацијата

² Да се внесат шифрите на активностите во инсталацијата според Анекс 1 од ИСКЗ (Сл. Весник 89/05 од 21 Октомври 2005). Доколку инсталацијата вклучува повеќе активности кои се предмет на ИСКЗ, треба да се означат и шифрата за секоја активност. Шифрите треба да бидат јасно одделени една од друга.

I.1. Вид на барањето³

Обележете го соодветниот дел

Нова инсталација	/
Постоечка инсталација	x
Значителна измена на постоечка инсталација	/
Престанок со работа	/

I.2. Орган надлежен за издавање на Б – Интегрирана еколошка дозвола

Име на единицата на локална самоуправа	Општина Босилово
Адреса	Босилово бб, 2431 Босилово
Телефон	034 371-600; 034 371- 244

³Ова барање не се однесува на трансфер на дозволата во случај на продажба на инсталацијата

II. ОПИС НА ТЕХНИЧКИТЕ АКТИВНОСТИ

Опишете ја постројката, методите, процесите, помошните процеси, системите за намалување и третман на загадувањето и искористувањето на отпадот, постапките за работа на постројката, вклучувајќи и копии од планови, цртежи и мапи, (теренски планови и мапи на локација, дијаграм на постапките за работа) и останати поединости, извештаи и помошна документација кои се потребни да ги опишат сите аспекти на активността.

Овде треба да се вклучи приказ на развитокот на процесите.

Прилог II треба да содржи листа на сите постапки/процеси од одделените делови кои се одвиваат вклучувајќи дијаграми на постапки за секој од нив и со дополнителни релевантни информации.

ОДГОВОР

II.1. Опис на инсталацијата

ДТП “Економија” ДОО с. Бориево е приватна фирма, формирана во 1991 година, која во својот состав има живинарска фарма, со следните производни објекти и тоа: еден објект за одгледување на 16-то неделни јарки и три за кокошки несилки за производство на конзумни јајца. Објектите за одгледување на подмладок и кокошки несилки се наоѓаат во атарот на село Бориево вон урбанизирана средина на КП 1470 и КП 1539, КО Бориево на локалитет с. Бориево наречен Кукавица, општина Босилово на земјоделско земјиште од 3 класа оддалечени 700 м од селото. Земјиштето на кое се лоцирани објектите е во сопственост на Р. Македонија, со површина од 36.885 м². Објектите се во непосредна близина на меѓусебно растојание од 600м, со можност за лесна комуникација меѓусебе.

Основната дејност на Инсталацијата – живинарска фарма за кокошки е производство на конзумни јајца, нивно складирање и продажба на големо и мало. За оваа намена како пропратна дејност се јавува: одгледување на млади пилиња, припрема на храна за несилките и пилињата и складирање на истата.

На сателитска снимка означена е **микро локацијата на фармата за одгледување на бројлери**, и на **фармата за несилки**. Локациите на двата дела од инсталацијата целосно се заградени со ограда.

Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево

Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево

Објектот за одгледување на подмладок, 16-то неделни јарки се наоѓа на излезот од с. Бориево во сопствен стопански двор КП 1539 општина Босилово. Јарките се одгледуваат во објект каде е извршена адаптација како би се користел за предвидената намена одгледување на подмладокот.

Објектите за одгледување на кокошки несилки за производство на конзумни јајца е лоциран во атарот на селото Бориево КП 1470, општина Босилово во близина на градот Струмица, оддалечен околу 2 км десно од магистралниот пат Струмица – Ново Село – Бугарија, во југоисточниот дел на Република Македонија. Двата објекта помеѓусебе се оддалечени 600 метри додека од патот кој води до селото Бориево, објектите се оддалечени 700м, односно од самото село 200м и од магистралниот пат 2 км.

Во однос на местоположбата и изборот на поставеност на објектите запазени се следните критериуми :

- објектите се лоцирани на терен каде нема високо ниво на подземни води и нема можност за поплавување,
- локацијата е на оптимално растојание надвор од населено место,
- површината на земјиштето на локацијата одговара на бројот и габаритот на објектите и обезбедува меѓусебна функционална поврзаност,
- водоснабдувањето се остварува без пречки,
- обезбедени се пристапни патишта со можност на интервенција во случај на хаварија.

Од постојаните инфраструктури во близина на двете локации се наоѓаат:

1. локален пристапен пат,
2. довод на електрична енергија,
3. водоснабдување со приклучок на селската водоводна мрежа и сопствен бунар.

1. Локалниот пат до фармата за одгледување на подмладокот дел е асфалтиран, дел е макадам со можност на движење со максимална дозволена брзина од 20км/час. Во кругот на објектите сообраќајот се одвива без никакви пречки. Тука има доволно место за кружно движење на товарно возила. Има паркинг места за товарни и патнички возила. Дел од патиштата и платоата се асфалтирани или бетонирани, дел се земјени патишта додека дворната површина е уредена со ниска и висока вегетација.

На самиот влез во комплексот на двата објекти во периодот на одгледување на пилињата и несилките се поставува дефо - бариера за дезинфекција на транспортните средства, за вработени и посетители со што се запазуваат ветеринарно - санитарните практики кои се применуваат во живинарските фарми.

Пристапниот пат до објектот каде се сместени несилките претставува набиен земјен селски пат. Од северо-источната страна се наоѓа ораница, додека од јужната страна се наоѓа излез на земјениот пристапен пат со што се остварува комуникација на товарни возила со кафези за бројлери и за дотур на сировини.

2. Снабдувањето со електрична енергија континуирано е обезбедено преку трафостаница која ја одржува ЕВН. Приклучокот за електроинсталација е изведен според електро -енергетската согласност на надлежната електродистрибуција. Електричната инсталација е изведена спрема техничките услови и нормативи важечки за оваа врста на објекти. Електрична енергија се користи како погонска енергија за опремата од производните погони. За осветлување на дворното место на инсталацијата се користи комбинација од столбни светилки кај влезниот дел и светилки со потребна јачина поставени на објектите. Во зимски период се користат електрични грејни тела за загревање, само во просторијата за работници, се користи печка на дрва. Во периоди на дефекти или слично сопственикот на инсталацијата поседува и користи дизел агрегат од 130 kw.

3. Снабдувањето со вода е решено на два начина и тоа: се врши со приклучок на селската водоводна мрежа и со сопствен бушен бунар со утопна помпа, со длабочина на црпење од 130м со што се гарантира чиста вода за употреба.

Освен приклучоците за одржување на хигиена на вработените и објектот, како најголем потрошувач се самите приклучоци на батериите кои со автоматски поилки ги појат кокошките.

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

Водоснабдувањето на инсталацијата за несилки се врши преку сопствен бушен бунар со цевка Ф2 до длабочина од 130м под нивото на теренот. Длабочината на бушениот бунар произлегува од податоците добиени од хидрогеолешки испитувања вршени пред градбата на објектот. Нивото на подземни води е повисоко (15-18м длабочина) но овие води не се подобни од санитарно - здравствени причини додека водите на длабочина од преку 130м се исправни од санитарно - здравствен аспект.

Водоснабдувањето во инсталацијата за одгледување на подмладок е двострано што претставува дополнителна сигурност во смисол на стабилност, постојаност и исправност на самата вода. Од општинската водоводна мрежа и од сопствен бунар со длабочина од 130 м, кој што е доволно издашен за задоволување на технолошките потреби. Водата од бунарот се користи единствено во случај на недостиг на вода од општинскиот водовод.

Сите објекти од инсталацијата спаѓаат во групата градби наменети за интензивно живинарско производство со капацитет од 35.000 кокошки несилки и 16.000 подмладок.

Површината што ја зафаќа инсталацијата прикажана е во следната табела:

ДЕЛОВНИ ОБЈЕКТИ	Површина м²
<i>Преработувачки објекти</i>	
Објектот во кој се одгледуваат пилињата – бројлери- 1	600 м ²
Објектот во кој се одгледуваат кокошките несилки - 3	720 м ² , 650 м ² , 740 м ²
Просторија за класирање , пакување и времено чување на јајцата	28,5
Просторија за работници	12,8
Ходник	7,1
Просторија за припрема на храната и влезен трем	48,4
Земјоделско обработливо земјиште	50 хектари
<i>Пратечки објекти</i>	
1.Бушен бунар	130 м длабочина
2.Силос за готова храна	15 тона
3.Мал силос за готова храна кај подмладок	9 тона
Силос за храна за несилики	13 тона

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

4.Силоси за суровини	3
6. Дизел агрегат	12kw

Предметната живинарска фарма т.е. производните објекти се изведени како приземни објекти во кои е сместена опремата составена од стандардни постројки и машини, систем за греење, хранење, напојување, вентилација, изгубрување и собирање и класирање на јајцата.

Функционално остварувањето на производството во ДТП “Економија” ДОО Бориево – Живинарска фарма се остварува во производни објекти за одгледување подмладок и за производство на конзумни јајца со користење на помошните објекти силоси за суровини и готова крмна смеска, простор за сортирање на јајцата и настрешница за амбалажа. Притоа се користи и следните машини и механизација :

- Млинот со чекичар ;
- Мешалка за крмни смеси;
- Сортирката за јајца
- Комбајн
- Берач за пченка
- Радосејалка
- Трактор за обработка на земјоделско земјиште и локален транспорт – 5
- Тракторска приколка за изгубрување
- Комбе - 4

Возниот парк во сопственост на Економија ДОО го одржува надворешен механичарски сервис за што е даден договор за избор на фирма за одржување на возен парк во прилог.

Објектот во кој се одгледуваат подмладокот - јарките се наоѓа на излезот од с. Бориево КП 1539 КО Бориево, тој е во правоаголна форма со димензии 10 x 83 м и висина 2,95м со вкупна површина од 830м². Тој е термички изолиран и опремен со потребната опрема за греење, вентилација, систем за напојување, систем за хранење и изгубрување. Во оваа хала пилињата се одгледуваат подно. За загревање на халата се користат плински и дизел греачи.

Објектот претставува постар масивен објект, со изведба на челични носиви столбови и со изведена нова кровна конструкција од челични решетки. Плафонот е изведен со парна брана против кондензација. Сидните површини се изведени со бетонски блок 12. Подот во објектот е изведен како цементна кошулка врз бетонска подлога. На него се поставува оризова арпа која се користи за еден турнус на пилиња. По четриесет дена оризовата арпа се чисти и се употребува

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

за сопствени потреби како ѓубриво, од страна на операторот кој има под закуп 36.157 м² земјоделски површини кои припаѓаат на Р. Македонија.

За да се обезбеди релативна влажност од 60-70% и температура спрема староста на пилињата на источниот ѕид има изведено систем за довод на чист свеж воздух во калканскиот дел преку крупни отвори од шуплива тула блок 12 така поставена да отворите на блокот се во правец надвор – внатре. Од внатре имаат ситна решетка со капак, така што решетката спречува навлегување на ситни животни, а со капакот по потреба целосно се затвараат отворите. Одводот на нечистиот воздух се врши преку 3 големи вентилатори поставени на долниот дел од источниот ѕид од објектот на висина од 80см со капацитет од по 40.000м³/ч чист воздух.

Во првите денови од приемот на едnodневните пилиња, хранењето и напојувањето се врши со соодветни хранилки и поилки за едnodневни пилиња. Подготвена храната за подмладокот се складира во мал силос поставен на оваа локација со капацитет од 5тона. Хранењето се врши со помош на автоматски хранилки поставени во три реда со по 210 округли хранилки или вкупно 630 хранилки. Напојувањето се врши преку автоматски нипли поилки поставени во четири реда. Осветлувањето се врши со електрични светилки поставени во 4 реда, по 17 во ред или вкупно 68 светилки. Греењето на подмладокот е со плински греалки и овозможено е строго контролирање на пропишаните режими за нивно одгледување. Просторијата за гоење на пилињата е сува,

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

проветрена, изолирана, добро осветлена, лесно да се чисти и дезинфицира. Температурата се мери со топломери поставени во внатрешноста на живинарникот, се регулира со термостати и притоа се поставува стабилен температурен режим. Во моментот на посета на инсталацијата, во овој објект немаше подмладок.

Објектите за кокошки несилки за производство на конзумни јајца се наоѓа на излезот од с. Бориево, во сопствен стопански двор КП 1470, локалитет с.Бориево, КО Босилово. Околу објектот се наоѓаат земјоделски површини. Објектот се состои од повеќе функционални единици и тоа :

- Објекти во кој се одгледуваат кокошките несилки;
- Просторија за класирање , пакување и времено чување на јајцата;
- Просторија за работници;
- Просторија за припрема на храната и влезен трем.

Станува збор за три објекти за производната намена, со изведба на армирани бетонски столбови, серклажи и греди со изведба на нова кровна конструкција од челични П - носачи. На еден од објектите кровниот покривач е изведен од брановит салонит врз дрвени греди кои налегнуваат врз носачите и истиот ќе биде комплетно реновиран. Останатите два објекти се модерно опремени, според сите дадени стандарди. Во моментот на пишување на овој документ, кокошки несилки има само во објектот бр. 2, објектот број еден ќе биде комплетно реновиран, додека објектот бр.3 е во финална фаза на опремување и наскоро и тој ќе започне со работа. Целиот процес е комплетно автоматизиран, опремен со најмодерна и софистицирана опрема за одгледување на кокошки несилки и опремен со видео надзор опрема која врши мониторинг на целиот технолошки процес.

Објекти 1,2,3 за кокошки несилки

Плафонот е изведен од парна брана против кондензација. Сидовите се од шуплива тула со дебелина од 25см. Од надворешната страна се малтерисани, а од внатрешната страна нанесен е цементен малтер заради ефикасно миење со вода и адекватни средства во временски интервал помеѓу два циклуса на производство. Објектот во кој се одгледуваат кокошките несилки, е со димензии 66,9 м должина, 9,5 м ширина и 3,8 м висина на краевите, а во средината 4,5 м и вкупна површина од 659 м². Живинарникот е опремен со по три четириспратни батерии во чиј состав се вградена лента за собирање на јајцата, лента на која паѓа ѓубрето и лента на која се наоѓаат хранилките како и систем за напојување. Батериите се целосно автоматски така да со нив автоматски се врши празнењето, поењето, одведувањето на јајцата и одѓубрувањето. Секоја батерија е долга 42 м висока 2.44 м и со ширина 1.40 м.

Објект бр 1 (кој треба да се реновира)

По должината на живинарникот во кој се сместени несилките монтиран е систем за довод на чист воздух со ладење „rad cooling“ кој е изведен со по 2 блока од секоја страна. Одводот на нечистиот воздух се врши преку 18 вентилатори со капацитет од 40.000 м³/ч воздух или вкупно одвод на 160.000м³/ч нечист воздух. Освен овој систем на одвод, поставен е и системот за довод на воздух со ладење кој изведен со вентилатори кои внесуваат термички регулиран воздух кои се поставени на задната страна на објектот. Вентилаторите се заштитени со капац. Со овие системи се овозможува одржување на оптимална температура од 20- 22С. Хранењето, напојувањето, осветлувањето, собирањето на јајца и изгубрувањето се врши автоматски. Храната се чува во два челични силоси вон објектот од каде оди во просторијата за припрема на храна. После припремата храната оди во силосот за готова смеса, од каде пак по потреба се транспортира до подвижниот систем за хранење во батериите. За транспорт на храната од силосите за складирање на сировини до млинот се користи полжаст транспортер, потоа од млинот до силосите за готова храна се користи елеватор со кофички поставени на гумена трака. Елеваторите работат на електричен погон. Од силосот за готова храна до батериите транспортот на храна е исто со полжавест транспортер. Храната се поставува во олучасти хранилки со помош на дозаторите за храна.

Објект бр.2

На батериите на секој кат има монтирано бескрајна лента за подолжно автоматско собирање на јајцата оп лифтовите и попречниот транспортер. На челната страна на објектот односно батериите е монтиран поречен транспортер на јајца од батериите до машината за класирање (сортир машина) поставена во просторијата за класирање, пакување и времено чување на јајцата. Производените јајца секојдневно се собираат и класираат преку специјална сортир машината се пакуваат во посебни влошки од по 30 јајца , потоа во картонски кутии од по 12 влошки или вкупно 360 јајца во кутија.

На задната страна после завршувањето на батериите е попречниот канал кој има бескрајна лента за автоматско изнесување на ѓубрето. Одѓубрувањето на објектот се врши автоматски со подвижна лента содржана во самите батерии, при што истите го носат ѓубрето на крај на батеријата каде истиот паѓа во одводен канал преку кој се одведува надвор и се товари на транспортно возило.

Објект бр 3 за несилки – во фаза на подготовка за почеток на дејност

Отстранувањето на отпадната вода и екскременти од кокошките при генерално миеење на живинарникот се собираат во бетонски сливници бидејќи содржат редок раствор на птичји измет истите се одведуваат до непропусен и покриен базен. На секои 90 недели кога се врши смена на јатото и објектот е празен треба да се врши отстранување на овие води. Сопственикот на инсталацијата ќе склучи договор за превземање на отпадната технолошка и санитарна вода со овластен оператор.

Јама за собирање на измет

Осветлувањето кај несилките се врши со електрични светилки поставени во 4 реда по 4 спрата.

Мртвите тела на пилињата се закопуваат во непропусна бетонска јама, во која повремено се уфрла вар.

Атмосферската вода од поројни врнежи од двете локации се одведува надвор од локацијата во околните ниви.

Влез на невработени лица во инсталацијата, не се дозволува.

Во склопот на целата фарма, изграден е канцелариски простор кои се користи и како куќичка на чуварот, односно за престој на член од семејството кој се грижи за состојбата на бројлерите и за фармата. На дофат и според ХТП поставени се 3 противпожарни апарати на двете локации.

Спроведена е громобранска инсталација на објектите.

II.2. Технолошки процеси во инсталацијата

Програмата предвидува одгледување на 35.000 грла 16-то неделни јарки за производство на конзумни јајца во објектот за одгледување на јарки. Во текот на одгледувањето и на подмладокот и на несилките обезбеден е оптималниот потребен простор за чувањето и тоа за една несилка околу 120 см² кафезна подна површина, односно поставени се 10-12 пилиња подмладок на 1м² подна површина. Еднодневните пилиња се увезуваат од набавуваат од увоз од Бугарија почнуваат да се одгледуваат како еднодневни, се до 16-та недела, каде по тој период се префрлаат во објектот за несилки, и се чуваат до 74-та недела, а потоа по истекот на тој период се продаваат односно одат на колење.

За остварување на основната дејност на живинарската фарма одгледување на 16-то неделни јарки и кокошки - несилки за производство на конзумни јајца како и складирање и продажба на големо се остварува со примена на следниве технолошки постапки:

- Одгледување на подмладок
- Припрема и складирање на храна;
- Производство на јајца;
- Сортирање, пакување и складирање на јајцата за продажба на големо и
- Изгубрување и третман на губрето;

При одгледувањето на подмладокот и несилките од витално значење е обезбедувањето на:

- Комфорни микроклиматски услови (свеж воздух, влага и температура);
- Водоснабдување;
- Здравствена заштита и санитарни услови

Остварувањето на квалитетно производство се поставува врз база на најновите достигнувања во науката и праксата. Технолошкиот процес на производството на 16-то неделни јарки зависи од видот, односно од типот на производниот објект, опремата и останатите уреди. Познавањето на технолошките нормативи, технолошките операции, како и процесот на производството, неопходно е за правилно одвивање на целокупниот производен циклус и примена на соодветни мерки за здравствена заштита, така што јарките во производството би биле потполно здрави, затоа што само здрав организам може да ги поднесе условите на интензивното производство, со цел да се остваруваат максимални производни ефекти. За остварување на висока рентабилност во производството на 16-то неделни јарки и конзумни јајца, неопходно е да се оствари потполна синхронизација на технолошкиот процес на производството, затоа што само во тој случај јарките како несилки можат до максимум да го искажат својот генетски потенцијал.

Еден од позначајните услови за високото производство е изборот на здрав, добро одгледан и генетски високо произведен хибриден материјал кој во условите на интензивното искористување ќе може да оствари максимални резултати.

Еден од критериумите при набавката на хибридниот материјал е бројот на снесените јајца по влезна несилка кој треба да биде 300- 350 јајца за време на користење од 76 недели. Во тој временски период треба да се остварат сите нормативи на материјалното вложување кои се предвидени за тој вид на производство во одреден план и програма, со кој мораат детално да се запознаат сите кои работат на реализација на овој програм.

Основната концепција мора да биде поставена врз најновите сознанија на живинарското производство, а тие се содржани во следното :

- во еден објект може да се држат пилиња, јарки или несилки само од иста старост;
- целото јато да е набавено од иста фарма;
- сите превентивни мерки се работат во исто време;
- одстранување на јатото од објектот се врши истовремено;
- по одстранувањето на јатото објектот подлежи на механичко чистење дезинфекција, дезинсекција и дератизација мора да се врши истовремено;
- временска изолација (одмор) на објектот мора да биде истовремено.

Врз основа на горе изнесеното, поставено е наведеното производство од 16.000 - 16-то неделни јарки годишно, исто толку кокошки несилки со годишно производство на **5.280.000 конзумни јајца**, со планирано пцовисување од 4% за време на одгојот и 6% за време на експлоатација, телесна тежина и потрошувачка на храна и вода според технолошкиот норматив за добиточниот хибрид.

II.2.1. Технолошки процес на производството на подмладок

За да се постигне наведеното производство ќе се применува современа технологија за индустриското производство на јарки. Современата технологија условува современо меѓусебно поврзување на објектите и опремата, живиот материјал, храната, работната сила и др. Целта е да се обезбеди максимално производство со минимални трошоци, а со тоа и рентабилност во производството.

Основните фактори кои делуваат за одгледување на подмладокот се :

- а. избор на квалитетен хибриден материјал,

- b. обезбедување оптимални услови на микроклиматот во производниот објект,
- c. вентилација и влажност,
- d. температура,
- e. режим на осветлување,
- f. исхрана и напојување,
- g. изгубување и дезинфекција,
- h. програми за здравствена заштита,

Само потполната усогласеност на наведените чинители може да обезбеди очекуван производен ефект, а со тоа и економски резултати.

a. Избор на квалитетен хибриден материјал

Во индустриското производство на јајца за конзум, се користат т.н. “комерцијални хибриди” - кокошки од лесен вид, кои се резултат на долгогодишно селективно работење за создавање на чисти линии и со нивно погодено вкрстување е дојдено до хибрид со висока способност за производство на јајца. Кокошките од лесниот хибрид се одликуваат со релативно мала тежина, која воглавно се движи од 1,55-2,45 кг.

Со програмата е предвидено на фармата да се користи комерцијален хибрид, чии максимални перформанси – предвидени со планот на производство на фармата, мораат да бидат следните :

- годишно производство на јајца по вселена несилка да е 330- 340 ком,
- морталитетот месечно да не е повисок од 0.7 %,
- потрошена храна по вселена јарка да е 7,5 кг до 20 старосни недели,
- вкупно потрошена храна по вселена кокошка 44кг,
- дневна потрошувачка на храна по несилка 115г,
- потрошувачка на храна по јајце од 130 – 140 гр,
- просечна тежина на јајцето да не е помала од 62,5г,
- конверзија на храна од 2,10 – 2,20 кг за 1кг јајцева маса,
- кокошките да се мирни т.е. погодни во кафезниот систем на држење.

Живината односно малите еднодневни пилиња во инсталацијата се увезуваат од набавуваат од увоз од Бугарија. Согласно Законот за ветеринарно здравство (Сл.весник на Р.Македонија бр, 28/98) Агенција за храна и ветеринарство издава Решение со кое се утврдува непостењето на ветеринарно-санитарни пречки за увоз на пилиња како што е прикажано во прилог.

Согласно Законот за ветеринарно здравство и член 205 од Законот за општа управна постапка (Сл. весник на РМ бр.38/05), Агенција за храна и ветеринарство издава Решение за местото, условите и трањето на карантинот за подмладокот кои ќе се увезе од Бугарија. Во времетрање на карантинот надзор врши Ветеринарната станица со која што е потпишан Договор за избор на матичен доктор по ветеринарна медицина од областа на ветеринарно-здравствена дејност.

в. Обезбедување оптимални услови на микроклиматот во производниот објект за одгледување на подмладокот

Препорачана густина на населување го подразбира бројот на пилиња на квадратен метар од подна површина на објектот. Густината на населувањето во Економија обезбедува оптоварување од 30-40кг жива маса/м². Практично, густината на почетокот е 50 полиња/м² и 15, 17, 20 пилиња/м² на крајот во зависност од саканата финална жива маса на јарките. Густината на населување воглавно зависи од капацитетот на вентилацијата и во инсталацијата се одржува според препорачаните нормативи. Населеноста на просторот од јарки по 8- 12 грла на 1м², претставува голема концентрација и затоа е потребно да се обезбедат соодветни уреди, оптимални услови на производниот амбиент, а основни фактори кои влијаат на производството и кои треба да се обезбедат се следните :

- вентилација и влажност на воздухот,
- температура,
- режим на осветлување,
- изгубување на објектот,
- исхрана,
- напојување,
- програма за здравствена заштита,
- организација на производството.

Еднодневни пилиња се обезбедуваат од Бугарија. Пилињата почнуваат да се одгледуваат како еднодневни, се до 16-та недела. Тие се сместени одделно од несилките, и се одгледуваат во посебни услови каде постои специјална светлосна програма и температурен режим со цел да се задоволи целосниот комфор на пилињата. Создавањето на подмладок е постојано во турнус од 16 недели. По обезбедувањето на оптимални услови за одгледување на јарките посебно внимание се посветува на вселувањето на еднодневните пилиња во објектот.

Вселување (прием) на пилињата во објектот

Еден до два дена пред приемот на пилињата се подготвува простирката. Еднодневните пилиња од инкубаторската станица до објектот се пренесуваат во картонски кутии, кои на дното имаат набрана, рапава хартија за во текот на транспортот пилињата да не се повредат со лизгање. Кутиите со пилиња се пренесуваат со специјализирани климатизирани возила. На денот на приемот во круговите се распоредуваат по 10 поилки (рачни вакум плочи за напојување на пилињата во првата недела од животот) за да можат пилињата што побрзо да дојдат до водата. Вообичаено овие поилки се со црвена боја заради привлекување на вниманието на пилињата. Водата се користи за поење на еднодневните пилиња треба да биде загреана на собна температура (18-20 °C). Ова се постигнува така што предходниот ден во објектот се внесува буре со вода (која подоцна се користи за напојување) во кое водата ја постигнува саканата температура. Истовремено водата се растворува комплекс од витамини кои помагаат во првите 3-5 дена да се намали влијанието на стресот од транспортот и сл. Доколку дошло до подолготраен транспорт пожелно е водата да се додаде витамин Ц и шеќер (2-3кг/100л) и истата да им се даде на пилињата во текот на првиот ден. Кога пилињата ќе стигнат, се внесуваат во кутиите и се распоредуваат долж објектот. Кутиите не се ставаат една врз друга бидејќи зголемената температура во објектот може да дојде до задушување на пилињата. Потоа пилињата се вадат од кутиите, и се распоредуваат околу хранилките и поилките. Изумрените или шкартирани пилиња нештетно се отстрануваат и се закопуваат во јама ,ако е тоа потребно заради утврдување на причината на изумирањето во транспортот, се носат во специјалистичка ветеринарна установа. Еднодневните пилиња внимателно се распоредуваат и откако ќе се напијат вода им се дава храна во хранилките (10 хранилки на 1000 пилиња) или пак истата се посипува врз хартијата или во чисти влошки за пакување јајца. Додека пилињата се сосема мали, за хранење се користат обични пластични тацни, со пречник 60 до 80 см и со црвена боја за полесно лоцирање на истите од страна на пилињата. Првиот ден се врши постојана контрола на пилињата, а најмалку еднаш на 45 минути. Пилињата учат како да ги користат поилките и хранилките од автоматскиот систем за напојување и исхрана (кои се нивелирани во однос на висината на пилињата) и пилињата се движат по целата површина од првата третина од објектот. Проширување на пилињата во втората третина на објектот се врши во текот на третата или четвртата недела од гоењето. Важно е да се напомене дека постојано треба да се врши контрола на амбиенталните услови и воедно да се корегира висината на системот за хранење и напојување. Поради наведеното, проширувањето на пилињата по површината на објектот треба да се врши усогласено со амбиенталните услови. Обично проширување на целата површина на објектот се во текот на петтата недела, меѓутоа тоа зависи и од годишното време и од динамиката на пораст на пилињата. Во текот на одгледувањето треба постојано да се врши

изнесување на изумрените пилиња од објектот и се одложуваат во непропусна бетонска јама или се компостираат како пример на добра пракса и користење на најдобро достапна техника.

Секојдневно се стимулираат пилињата да јадат. Оваа постапка не е потребна ако се користи непрекинато осветлување на пилињата бидејќи во тој случај се создава условен рефлекс за хранење под влијание на светлоста. Ваква постапка се спроведува на секои 2-2,5 часа. По 16 недела тие се префрлаат во објектот за несилки, се до престанокот на носење јајца (75-80 недела), по што живината најчесто се продава.

с. Вентилација и влажност на воздухот

На фармата производството ќе се врши во затворени објекти со контролиран амбиент, па со оглед на големата концентрација на грлата, мора да се обезбедни правилна, форсирана вентилација, која мора да обезбеди доволно количество на свеж воздух, неопходен за одвивање на физиолошкиот процес на производството. Покрај ова, вентилацијата мора да го отстрани од објектот и нечистиот воздух, вишокот на влага (создадена со дишење на јарките и од испарувањето на водата од поилките и изметот), евентуалната зголемена топлина како и штетните гасови. Нормативи за програмирање на вентилацијата:

- потребата од свеж воздух, по 1кг. телесна тежина е $6\text{ м}^3/\text{ч}$.
- потреба на јарка со телесна тежина од 1.550 гр. ќе изнесува $9.3\text{ м}^3/\text{ч}$.
- потребата на свеж воздух по еден објект чиј капацитет е 16.000 јарки со телесна тежина од 1.500гр. ќе изнесува $24.000\text{ кг жива маса} \times 6\text{ м}^3/\text{ч} = 144.000\text{ м}^3/\text{ч}$.

Релативната влажност на воздухот се одржува на 70-75% во првите неколку денови од животот, а потоа се воспоставува нивото од 50-65%, се до крајот на гоеењето, во зависност од температурата на амбиентот. При екстремно ниска влажност на воздухот може да дојде до појава на канибализам (меѓусебно клукање). Премногу висока влажност предизвикува оросување на металот и пластиката. Во инсталацијата за да се обезбеди потребната влажност од 60-70% и температура спрема староста на пилињата на источниот сид има изведено систем за довод на чист свеж воздух во калканскиот дел преку крупни отвори од шуплива тула блок 12 така поставена да отворите на блокот се во правец надвор – внатре. Од внатре имаат ситна решетка со капак, така што решетката спречува навлегување на ситни животни, а со капакот по потреба целосно се затвараат отворите. Поради задоволување на поставените нормативи, во објектот за подмладок одводот на нечистиот воздух се врши преку 3 вентилатори поставени на долниот дел од источниот сид од објектот на висина од 80см, со јачина од $40.000\text{ м}^3/\text{ч}$.

Вентилацијата во објектите е важна за здравјето на живината, и има влијание врз производството. Недоволната вентилација предизвикува појава на заболувања на дишните

патишта поради присуство на прав, бактериски загадувања, амонијак, и со тоа го намалува прирастот. Таа треба да ги обезбеди во производните објекти следните количини на поедини гасови и гасообразни соединенија :

- кислород над 16%
- јаглен диоксид под 0,3 %
- јаглен моноксид под 40 ppm
- амонијак под 15 ppm
- сулфурводород под 5 ppm

d. Температура

Во одгледувањето на 16-то неделни јарки, температурата има пресудно значење. Еднодневните пилиња немаат развиен центар за терморегулација и неопходно е температурата во зоната каде престојуваат пилињата да биде 22 - 26°C. Секоја старосна недела, температурата се намалува за 2.5 °C неделно, додека не се постигне температура од 20 - 23°C. За да се постигне оваа температура, се користат плински грејни тела кои правилно се распоредени во објектот. На овој начин се заштедува во енергија. После период од 4 недели, престанува греењето и температурата се изедначува со температурата во објектот 20 - 23°C. Во табела дадени се оптималната температура и влажност за соодветна возраст на пилињата која се одржува во живинарникот:

Табела:

Возраст во недели	1	2	3	4	5	6	7+
Оптимална температура	32	29	26	23	20	20	18
Оптимална влажност	75	50-65	50-65	50-65	50-65	50-65	50-65

Температурата на воздухот во кој се одгледуваат јарките соодветствува со висина на грбната линија на пилињата и треба да изнесува 32 - 35°C во текот на првата недела од гоењето, за потоа да се намалува за 2-3°C неделно, се до постигнување температура од 20°C. Практично, првиот ден температурата треба да е 35°C, вториот ден 32°C, од 3 до 7 ден 30°C, втората недела 26 до 28°C, третата недела 24 до 25°C, четвртата недела 20-23°C.

Однесувањето на пилињата покажува дали е соодветно одржувањето на амбиенталните услови во средината. Ако пилињата се рамномерно распоредени по загреаната површина и ако нормално се однесуваат, температурата им одговара. Ако се собираат под грејното тело и пиштат, ладно им е. При недоволно греење се јавува групирање на пилињата и масовни

задушувања, разни заболувања на дишните органи, се зголемува конверзијата и поскапува производството. Ако бегаат од грејното тело, ги шират крилата и бревтаат, претопло им е. Ако се тргаат од некој дел на загреаната површина, им пречи провев.

е. Режим на осветлување

Објектите се од затворен тип кои треба да ги задоволуваат потребите на осветлување на јарките, предвидена јачина на осветлувањето по 1m^2 подна површина и дифузноста на светлото низ целиот објект. Покрај ова, неопходно е потребно распоредот на светлината да биде над поилките и хранилките.

Светлосната програма е така концентрирана да го контролира половото созревање. Таа предвидува достигнување на 25 % несивост во 20-а недела. Режимот на осветлување се базира на принципот, во текот на производството никогаш да не дојде до намалување на денот и за таа цел се предвидуваат разни режими на осветлување и воглавно треба да се придржува кон упатствата дадени од страна на производителот на хибридите. Нормите за осветлување на јарките пропишуваат обезбедување интензитет (јачина) од околу $5\text{ W}(20\text{-}30\text{lux})/\text{m}^2$ во текот на првите два до три дена, $2\text{-}3\text{ W}(20\text{-}30\text{lux})/\text{m}^2$ подна површина во текот на следните 7 дена, а потоа намалување на интензитетот на осветлување на $1\text{ W}(10\text{lux})/\text{m}^2$. На крајот од гоеењето интензитетот се намалува на $0,5\text{ W}/\text{m}^2$. Како препорака за практично решение се наведува монтирање на една флуоресцентна светилка од 75W на секои 20m^2 подна површина или една светилка од 40W на секои 10m^2 подна површина на висина од 2m над подот.

ф. Исхрана и напојување

Еден од најважните фактори во одгледувањето на 16-то неделните јарки за производство на конзумни јајца е обезбедувањето доволно количество на соодветна, здрава и квалитетна храна. Овој период е од голема важност бидејќи резултатите во периодот на несивоста можат да бидат добри само развојот бил добар. Да запомнеме дека квалитетот на едно јато се мери преку :

- тежината на јарките при пронесувањето
- здравствената состојба
- времето на полно созревање

Потребната количина на храна за исхрана на јарките условена е од потребната тежина на несилките и бараниот интензитетот на несивоста. Вкупната дневна потрошувачка на храна е во зависност од нејзината енергетска вредности нивото на протеините, односно од односот на енергијата спрема протеините. Најголемо влијание на висината на потрошувачката

на храна има енергетска вредност на истата. При тоа треба да се има во предвид дека ако се употребува крмната смеса која има ниско ниво на енергија и протеини, живината ќе треба да ја надокнади потребната енергија со конзумирање на поголемо количини на храна дневно и обратно.

Составот на оброкот треба да биде добро избалансиран, така што покрај енергијата и протеините треба да содржи и други материји како што се: витамините, минералите и др. Производството на храна за високо хибридни несилки во голема мерка е решено, со постоење на специјални фабрики за производство на храна за живина кои располагаат со соодветна апаратура за исхрана, пропремање на комплетни смески за живина.

Припремена храната во просторијата за подготовка на храна се транспортира до силосот од каде се пренесува до верижни округли хранилки (chore time) за пилињата. Овие хранилки обезбедуваат 8см хранидбена површина по 1 јарка. Успехот на одгледување на подмладокот во најголем дел зависи од правилната исхрана на пилињата во текот на сите фази на одгледувањето. Во оваа инсталација за исхрана на пилињата во правите 14 дена од животот се користат рачни хранилки-тацни, при што една ваква хранилка е доволна за 75-100 пилиња. Тие се со црвена боја за пилињата да можат веднаш да ја лоцираат храната, а растојанието од една до друга хранилка не треба да е поголемо од 1м. Во тоа време се врши и регулирање на висината на системот за хранење кој ќе се користи во натамошниот тек на одгледување и пилињата почнуваат да се привикнуваат и на него.

Напојувањето на подмладокот е многу важен фактор. Живината постојано мора да добива питка вода со добар квалитет. Водата која не ги задоволува пропишаните стандарди може да доведе до здравствени проблеми. Водата секогаш треба да биде контролирана и да нема присуство на салмонела и други патогени бактерии. Недостигот на водата за само неколку часа може да доведе до големо вознемирување кај јарките.

На јарките, на старост од 16 недели дневно му е потребно околу 155мл/грло дневно и исто така се потребни 155мл вода по грло за миење на објектот, што вкупно изнесува 310 мл. За производните објекти на фармата е потребно следното дневно количество на вода на 16 – то неделна старост, одгледување на 16.000јарки $\times$ 310 мл = 4,960л, додека годишно ќе биде потребно количество на вода од 1 810 400 л.

Основно правило е дека на пилињата треба да им се обезбеди доволна количина вода, која пилињата ќе ја пијат по волја. При нормална температура тие пијат два пати повеќе вода отколку што земаат храна, а на повисока температура и повеќе. Напојувањето на пилињата првите 7-10 дена се врши преку округли вакумски поилки од 5 л. од кои секоја е доволна за напојување на 70-80 пилиња. За тоа време се мести системот за поење кој ќе се користи во

натамошниот тек на гоењето заради привикнување на пилињата да пијат вода и од него. Растојанието помеѓу овие поилки не треба да е поголемо од 1м. Во натамошниот тек на гоењето се користи систем на поилки со нипли. При користење нипли, нивната висина треба да обезбеди пристап на пилињата за напојување под агол од 35-45° во однос на ниплата. Овие поилки се такви да спречуваат истекување на водата. За функционирање на системот за напојување потребен е резервоар за вода, медикатор (буре) од 200 л (кој се поставува во објектот над внатрешниот влез и служи како резервоар во кој водата постигнува собна температура, а исто така служи и за дозирање на медикаменти (лекови) и други заштитни средства, витамини или вакцини), систем за разнесување на водата низ објектот (црева), пумпи и разни регулатори за регулирање на нивото и јачината на протокот на водата. Резервоарот со својот капацитет ги обскрбува потребите на двата дела од објектот, затоа што тој најинтензивно се користи во одредени моменти од процесот на гоење кога треба да се додаваат витамини, антибиотици итн. Овој систем задоволува секое пиле да има линија за поење од 1.5 до 2 см/ пиле, со што ќе биде обезбедено непречено напојување на јарките.

Водоснабдувањето е двострано што представува дополнителна сигурност во смисол на стабилност, постојаност и исправност на самата вода. Од општинската водоводна мрежа и од сопствен бунар со длабочина од 130м, кој што е доволно издашен за задоволување на технолошките потреби. Водата од бунарот се користи единствено во случај на недостиг на вода од општинскиот водовод. Препорачуваме повремено микробиолошкиот и хемиски квалитет на водата да се проверува во Ветринарен Институт .

г. Изгубрување и дезинфекција

Изгубрувањето и отстранувањето на остатоци од храната од објектите се врши откако ќе се иселат јарките. Бидејќи начинот на одгледување на подмладокот е со поставување оризова арпа која се користи за еден турнус на пилиња на подот кој е изведен како цементна кошулка врз бетонска подлога, по четриесет дена оризовата арпа се чисти. Оваа онечистена арпа се употребува за сопствени потреби како квалитетно ѓубриво, од страна на операторот кој има под закуп 36.157 м² земјоделска површина. По изнесувањето на арпата просторијата се прска со Formalin dehidrat што претставува дезифициенс со широк спектар на дејство. Потоа се пристапува кон механичко чистење на подот, сидовите, таванот и опремата .

Најнапред, се натопуваат сидовите, таванот и подот со употреба на пумпа со притисок Karsher 815 D, така што сите третирани површини со детергент да бидат влажни.

Перењето на објектите се прави неколку часа по квасењето со пумпа со висок притисок над 50 кг/см² или со врела вода.

Дезинфекција на објектите, сидовите, таванот и подот, се врши со вар и варикон со рашна пумпа со цел да се уништат патогените микроорганизми.

Дезинфекција на бункерот (силосот за храна) се врши така што најнапред се струга, четка и фумигираат со цел да се спречи растот на габите и мувлите.

Исто така се врши дератизација со ставање на отров во дупките и по подот каде се движат глодарите. Воедно се чисти и дезинфицира околината во објектот, предворјето и собата за пресоблекување (чуварата).

h. Програми за здравствена заштита

Големата концентрација на јарките, нивните вредности и вложените инвестициони средства во објектите и опремата, набавката на еднодневни пилиња и храната, наметнуваат потреба од посветување на посебно внимание во заштитата на здравјето на јарките. Влегувањето на луѓето и превозните средства во кругот на фармата мора да биде строго контролирано. Општо правило мора да биде задолжителна дезинфекција со примена на заштитни одела и обувки за сите вработени во фармата, како и за оние чие што присуство е неопходно. Во текот на производството се врши постојан ветеринарен надзор, како и спроведување на сите потребни превентивни мерки. Еднодневни пилиња во фармата се вселуваат на старост од еден ден. Тие предходно треба да бидат вакцинирани против Марекова парализа и инфективен бронхитис во инкубаторската станица. Во објектот секојдневно треба да се води евиденција за угинувањето. Фармата соработува со ветеринарните институции односно поседува договор за избор на матичен доктор по ветеринарна медицина од областа на ветеринарно-здравствена дејност.

Во програмата за здравствена заштита спаѓа и постапката за припрема на објектот за прием на пилиња, односно негово чистење, дезинфекција и др.

Подготовка на објектот за прием на пилињата

Најмалку седум дена пред приемот на пилињата се врши комплетно чистење на објектот, демонтирање, миеење и дезинфекција на опремата, механичко чистење (отстранување на простирката од предходниот турнус), а подот и сидовите се мијат со јак млаз вода. Објектот се дератизира (да се уништат глувците и другите глодари) и да се дезинфицира со употреба на раствор на вар. Објектот потоа се вентилира, обложува со нова простирка и така подготвен – затворен се сочувува до приемот на пилињата. Во овај период се преконтролираат сите светилки, поилки и сите други системи, а евентуалните недостатоци се отстрануваат.

После иселувањето на јарките од објектот се пристапува кон ремонт на истиот.

Ремонтот се состои од следното :

- Механичко чистење.
- Отстранување на нечистотијата од подот и опремата,
- Миеење на објектот и опремата со јак млаз на топла вода,
- Евентуални поправки или штелување на опремата, дезинфекција, дезинсекција, дератизација.

По извршената дезинфекција со Deziental производ на Алкалоид, објектот се затвара и остава празен најмалку две недели (билошка дезинфекција) после кое пред влезот се става сад за дезинфекција и објектот се заклучува.

Една недела пред приемот на нови еднодневни пилиња, потребно е да се изврши фумигација на објектот со примена на формалински пареи, со предходно добро затварање на сите отвори на објектот. По извршената фумигација, објектот останува 2-3 дена затворен, потоа се отвара и се вклучува вентилација со цел да се изврши проветрување. За изведување на дезинфекција се користат дезинфекциони средства и тоа:

Виркон с	5л x 4 = 20л
Натриум хидроксид	25кг x 4 = 100 кг
Холамид	6кг x 4 = 24 кг
Калиев перманганат	75кг x 4 = 300 кг
Формалин	75кг x 4 = 300 кг

Секојдневната контрола на здравствената состојба на јатото ги опфаќа следните операции:

- евиденција на пцовисување
- евиденција на температурата и релативната влажност на објектот
- евиденција на потрошувачка на храна
- евиденција на потрошувачка на вода
- однесување на пилињата и јарките клинички и патоанатомски преглед
- дијагностицирање на причините за угинување на пилињата и јарките

Секое отстапување од предвидените норми, укажува дека е во прашање некое пореметување, кое може да биде пропратено со појава на некое оболување, било да е со специфична или не специфична етиологија. Анализа за евентуално присуство на заразна болест на угинати јарки врши Ветеринарниот Факултет во Скопје.

Програмата за здравствена заштита предвидува вакцинација против одредени болести. Целта на вакцинацијата е кај живината да се постигне високо ниво на специфични антитела

против одредени заразни болести,но во исто време да се осигураме дека вакцината нема да се разнесе на останатото јато или пак предизвика несакани последици кај вакцинираните единки. Вакцината е многу осетлива и лесно се намалува нејзината ефикасност. Вакцините мора да се набавуваат од регистрирани производители и да одговара на пропишаните стандарди. Во текот на одгледувањето пилиња два пати се вакцинираат против чума, а можно е да се предвидат и дополнителни вакцинации во зависност од здравствената состојба. Вакцинирањето се врши со додавање на вакцините во вода.

Пилињата се подложуваат на здравствена куратива (лечење) со додавање антибиотици или други лекови кои треба да се употребат внимателно со повремени замени на користениот антибиотик заради спречување на тоа остатоци да се јават во месото или да се јави отпорност на бактериите на одреден антибиотик. Контролата на кокцидозата вообичаено се спроведува со додавање на кокцидиостатик во премиксот кој се додава во храната. Истиот повремено се менува заради спречување на појавата на резистентност.

II.2.2. Технолошки процес на одгледување на кокошки - несилки за производство на конзумни јајца

За одгледување на кокошки - несилки за производство на конзумни јајца како и складирање и нивна продажба се остварува со примена на следниве технолошки постапки:

- Припрема и складирање на храна;
- Производство на јајца;
- Сортирање, пакување и складирање на јајцата за продажба и
- Изгубување и третман на губрето.

При одгледувањето на несиките од витално значење е обезбедувањето на:

- Комфорни микроклиматски услови (свеж воздух, влага и температура);
- Водоснабдување;
- Здравствена заштита и санитарни услови.

а) Припрема и складирање на храна

Целосната подготовка на храна за пилињата и несилките се врши на локацијата каде се одгледуваат несилките на простор од 48,4м². Процесот на припрема и складирање на храната започнува од складирањето на набавените сировини во силосите и магацинот за сировини. Треба да се има во предвид дека несилките кои годишно треба да произведат 340 јајца со

просечна тежина од 62.5 грама, мораат да имаат во текот на целата година доволно количество на здрава и квалитетна храна, заради создавање на јајцевата маса од преку 20 – 22 кг што значи 10 пати повеќе од самата тежина на несилката. Пилињата и несилките се хранат 3-4 пати дневно. Хранењето на несилките и пилињата се одвива со определен режим по фази односно се применуваат различни диети во зависност од возраста. На тој начин се намалува количината на фосфор и азот во изметот на живината. Несилките и пилињата се хранат со следните состојки:

• пченка	56%
• соино куспе	23%
• сончогледово куспе	7 %
• нерафинирано масло	3%
• сточна креда	10%
• премикс	1%

Во трите силоси лоцирани во близина на млинот се складираат основните сировини за припрема на храната: пченката и сојата. Зрнестата и прашкаста храна се носи со камиони и се истура во бункерот за храна, кој се наоѓа под силосите. Од бункерот со специјален елеватор храната се носи до силосите, каде се складира. Од овие силоси автоматски преку подвижни ленти сировините се транспортираат до млинот во чиј состав е чекичарот за дробење на зрнестата сировина а потоа автоматски се внесуваат во мешалката за припрема на храна. Во мешалката, се дозираат и другите потребни сировини. Сировинските компоненти, спрема рецептура, се дозират во мешалката за обезбедување на потребниот сооднос при припрема на храната.

Овие сировини се складираат во магацинот кој е лоциран до просторијата за припрема на храна во која се лоцирани млинот и мешалката. Млинот во кој може да меле 1,5 тони-т/час сировини и мешалката која е со капацитет од 250 кг/час овозможуваат припрема на храна за 10- дневно прехранување на несилките, а во специфични услови и за складирање на готова храна.

Магацин за складирање на сировини за производство на храна за несилки

Преку еден автоматизиран процес, зрнестата и прашкаста храна, најпрвин се меле и меша во соодветен однос во млинот, потоа се транспортира и се распоредува до кафезите со несилки и објектите со пилиња. Хомогенизираната и по рецептура примремена храна од мешалката преку елеватор се пренесува до еден од силосите од каде потоа рачно со количка како што е прикажано на сл.бр.12 се пренесува и се дотура во хранилките на кафезите од живинарницата.

б) Производство на јајца

Процесот на производство на јајца се одвива во еден живинарник со капацитет од 35.000 несилки. Во живинарникот се сместени три реда четирикатни кафезни батерии. Кокошките – несилки се одгледуваат во кафези со густина на распореденост од 60 кокошки во кафез. Кафезите содржат опрема, за исхрана и напојување на несилките. Хранењето, напојувањето, осветлувањето, собирањето на јајца и изгубрувањето се врши автоматски.

Јајцата претставуваат производ кој брзо и лесно се расипува. Јајцата добиени од здрави, правилно чувани и хранети кокошки се со добар квалитет. Меѓутоа тие брзо го губат квалитетот ако неправилно се третираат и не дојдат набрзо до потрошувачот. До расипување доаѓа поради неправилно чување и манипулирање со нив. Преку порите на лушпата можат да навлезт одредени микроорганизми (бактерии, габи, мувли), паразити и страни мириси.

Жолтокот и белтокот имаат различна содржина на вода, така да до промени доаѓа во самото јајце. Квалитетот на јајцето се одредува врз база на видливите својства, како што се:

форма, градба, чистота на лушпата, боја на лушпата и жолтокот, примеси во самото јајце, подвижноста на жолтокот, цврстина и провидноста на белтокот и големина на воздушната комора.

На челната страна на батериите монтиран е попречен транспортер на јајца од батериите до машината за сортирање. Јајцата од кафезите на сите батерии паѓаат на една кружна подвижна трака од каде се транспортират до машината за сортирање поставена во просторијата за класирање, пакување и времено чување на јајцата.

с) Сортирање, пакување и складирање на јајцата за продажба

Во блокот за сортирање сместена е сортирката за јајца која овозможува автоматско сортирање на јајцата. Сортирањето на централно поставената машината за сортирање – сортирка, во просторијата за сортирање, се врши автоматски со помош на контра теговната вага од сортирката. Јајцата се сортираат, по класи, во картонски табли од по 30 јајца а потоа се пакуваат во кутии за јајца од по 12 влошки или вкупно 360 јајца и се носат во магацинот за складирање на јајца за нивно складирање се до продажба.

Влезни материјали во овој блок претставуваат јајцата, кои доаѓаат од халата со несилки и амбалажата за пакување на јајца, додека излезни материјали претставуваат спакуваните јајца во амбалажа, искршените јајца, кои се во незначителен број и се фрлаат заедно со другиот отпад, како и картонските кутии и остатокот од амбалажата кои не се употребуваат при пакување.

Амбалажата - влошките за јајца складирани се во сува и затворена просторија

Складиште за картонски влошки за пакување на јајца

д) Изѓубрување и третман на ѓубрето

Изѓубрување на ѓубрето од кафежите на живинарникот, како завршна фаза од производствен процес, се врши автоматски преку подвижна лента содржана во самите батерии, при што истите го носат ѓубрето на крај на батеријата каде истиот паѓа во одводен бетониран канал. Ѓубрето од бетонираниот канал, се празни со бескрајна лента за автоматско изнесување на ѓубрето. Ѓубрето преку бескрајната лента се одведува надвор и се товари на транспортно возило или тракторска приколка. Ова ѓубриво сопственикот го користи на својата земјоделска површина.

Обезбедувањето на комфорни микроклиматски услови (свеж воздух, влага и температура) со тоа и почитување на законот за благосостојба на животните во живинарникот каде што се сместени несилките се обезбедува со примена на следниве процеси:

1. **Обезбедување на соодветна вентилација и климатизација на објектот**

Потреба за свеж воздух на кокошки несилки со телесна тежина 2.000гр ќе изнесува $12\text{ м}^3/\text{ч}$, од тука потреба на свеж воздух за 15.000 несилки чија тежина изнесува 2000 гр, односно вкупна тежина од 32.000 кг телесна маса $\times 6\text{ м}^3/\text{ч} = 192.000\text{ м}^3/\text{ч}$. Одводот на нечистиот воздух се врши преку 7 вентилатори (во еден објект) со капацитет од $40.000\text{ м}^3/\text{ч}$ воздух или вкупно одвод на

160.000м³/ч нечист воздух. Освен овој систем на одвод, поставен е и системот за довод на воздух со ладење како кој изведен со вентилатори кои внесуваат термички регулиран воздух кои се поставени на задната страна на објектот. Потребата за ладење посебно во летните месеци кај несилките се решава и со монтиран систем за довод на чист воздух со ладење „rad cooling“ кој е изведен со по 2 блока од секоја страна. Во живинарникот не е се користи греење во зимските периоди. Со овие системи се овозможува одржување на оптимална температура од 20- 22С.

2. За **осветлување на објектот** каде се сместени несилките поставено е соодветно електрично осветлување.
3. **Санитарни услови и мерки за здравствена заштита** со цел спречување на разни болести на живината се обезбедат и спроведуваат постојано согласно законските прописи за ветеринарно здравство:
4. Фармата е целосно оградена и може да е регуларен влез на луѓе и возила преку капијата - со што се овозможува **соодветен режим на работа** и однесување на вработените и посетителите на фармата.
5. **Се применува дезинфекциона бариера** за луѓе и возила. Дезинфекциони бариери се поставени на влезовите пред секој објект. Возилата кои се користат за внатрешниот сообраќај, одредени простори и разни алатки редовно се чистат, фугитизираат и дезинфицираат.
6. **Дезинфекцијата** се изведува во согласност со матичен доктор по ветеринарна медицина, со кој е склучен Договор за избор на матичен доктор по ветеринарна медицина од областа на ветеринарно-здравствена дејност.

Обезбедување на квалитетно снабдувањето со вода е решено на два начина и тоа: се врши со приклучок на селската водоводна мрежа и со сопствен бушен бунар со што се гарантира чиста вода за употреба. Водоснабдувањето на инсталацијата за несилки се врши преку сопствен бушен бунар со цевка Ф2 до длабочина од 130м под нивото на теренот. Нивото на подземни води е повисоко (15-18м длабочина) но овие води не се подобни од санитарно - здравствени причини додека водите на длабочина од преку 130м се исправни од санитарно - здравствен аспект. Батериите кои со автоматски поилки ги појат кокошките се основните потрошувачи на чиста вода и за нивно водоснабдување се користи по 50 изливни единици вода по секоја батерија. Основно правило е дека на несилките треба да им се обезбеди доволна количина вода, која тие ќе ја пијат по волја. При нормална температура тие пијат два пати повеќе вода отколку што земаат храна, а на повисока температура и повеќе. Освен овие

приклучоци инсталирани се и приклучоците за одржување на хигиена на вработените и објектот.

Санитарни услови и мерки за здравствена заштита со цел спречување на разни болести на живината се обезбедуваат и постојано спроведуваат на инсталацијата согласно законските прописи за ветеринарно здравство:

1. Со оглед на специфичната намена на објектите во нивната непосредна околина, не е застапено високо зеленило кое би било престојувалиште на многу птици а со тоа се избегнува и опасноста од овие потенцијални преносители на заразни болести
2. Фармата е оградена и може да е регуларен влез на луѓе и возила преку капијата. Се применува дезинфекциона бариера за луѓе и возила.
3. Согласно Законот за ветеринарно здравство и член 205 од Законот за општа управна постапка (Сл. весник на РМ бр.38/05), Агенција за храна и ветеринарство издава Решение за местото, условите и траењето на карантинот за живина.
4. Во времетраење на карантинот надзор врши матичен доктор по ветеринарна медицина, со кој е склучен Договор за избор на матичен доктор по ветеринарна медицина од областа на ветеринарно-здравствена дејност, а анализа за евентуално присуство на заразна болест на угинати јарки врши Ветеринарниот Факултет во Скопје.
5. Семенскиот материјал-соја и други прехранбени сировини се увезуваат, согласно Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија (Сл.весник на РМ бр, 39/06) и Законот за контрола на квалитетот на земјоделските и прехранбените производи во надворешно-трговскиот промет (Сл.весник на Р.М. бр, 5/98 и 13/99). На влезниот терминал директна контрола врши државен инспектор за земјоделство. Се врши и органолептички преглед .
6. Квалитетот на конзумните јајца согласно Правилникот во Службен весник бр.8, од 05.02.2002 се испитува во Факултетот за ветеринарна медицина.

7. УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА

Треба да се наведат детали за структурата на управувањето со инсталацијата. Приложените организациони шеми, како и сите важечки изјави на политики за управувањето со животната средина, вклучувајќи ја тековната оценка за состојбата со животната средина. Наведете дали постои сертифициран систем за управување со животната средина за инсталацијата. Доколку постои сертифициран систем за управување со животната средина за инсталацијата, наведете за кој стандард станува збор и вклучете копија од сертификатот за акредитација.

ОДГОВОР

За извршување на сите работи предвидени со оваа работа за одржување на предвиденото ниво на производство, фармата има вработено 7 работници и тоа:

- управител 1
 - раководител 1
 - живинари 5
- вкупно : 7 работници**

Инсталацијата ДТП Економија е 100% во приватна сопственост на Сашко Јарковски и Глигор Јарковски со вработени 7 лица. Управувањето и раководењето се одвива според следниот органограм.

Активностите на фармата се отпочнати во 1991 година, кога е набавена и опремата за подмладок и кокошки несилки. Фармата претставува семеен бизнис така што во овој момент фармата има 7 постојано вработени лица.

Организациона структура на управувањето

Сопственик-управител

Според систематизацијата, на чело на фармата се сопствениците и управителот, кои ги решаваат прашањата во врска со производството, одржувањето, комерцијалните и финансиските прашања, како и со животната средина.

Раководител на производство

Раководителот на производство е одговорното лице за квалитет и ја има основната одговорност да обезбеди квалитет на производите на задоволство на клиентите. Тој е одговорен за процесната контрола, развојот и унапредувањето на тоа поле и обезбедување на квалитетот. Со техничкиот дел на друштвото раководи раководител на производство. Тој раководи со работната група која е вклучена во дирекното производство и заеднички ги извршуваат работните задачи околу тековното одгледување на бројлерите и несилките, одржувањето на опремата, одговорноста околу чуварската служба и службата за магацинско чување. За обука на вработените за безбедност и здравје при работа и работни упатства за процесот на работење одговорен е раководителот на производството.

Одговорноста за животната средина на фармата, вклучувајќи ги здравјето и безбедноста на живината ги спроведува раководителот на производството. Исто така и мониторингот на целата опрема за намалување на емисиите се негова одговорност. Исто така ќе биде одговорен и за тековната проценка на еколошките перформанси на инсталацијата и за спроведување за подобрување на процесот каде што ќе биде потребно.

Во додаток, е одговорен за подготовка на планови за итни случаи, спречување на хаварии, како и за обука во врска со заштитата на животната средина, здравјето и безбедноста. Евидентирањето на полаки и истражувањата во врска со животна средина исто така се одговорност на раководителот на производство кој ги решава во согласност со насоките добиени од управителот- сопственикот. Досега компанијата не користела услуги од други специјализирани организации за следење на емисиите од производните активности, па нема

развиено процедури за калибрирање и одржување на системите за мониторинг. Одговорното лице за животна средина ќе биде одговорно за мониторинг на системите за намалување на емисиите, односно навремено ангажирање на суб-контрактори за таа цел.

За идентификација, контрола, мониторинг, превенција од хаварии и заштита на животната средина, одговорен е сопственикот, односно управителот на инсталацијата. Тој има обврска да навремено ги отстрани и оневозможи сите нарушувања како во работната, така и во животната средина преку:

- Обука и оспособување на работниците за внимателна и безбедна работа со опремата и заштитните мерки при манипулација со опремата и материјалите кои се применуваат;
- Навремена контрола и одржување на опремата во добра работна функција и примена на лични заштитни средства;
- Одржување на објектот во исправна состојба со запазување на негова енергетската ефикасност и остварување на енергетска заштеда
- Примена на ПП заштита.

Одделение за производство

Во оваа одделение спаѓаат објект за еднодневни пилиња, објект за кокошки несилки, сортирачки оддел, како и делот за прием на сировини и производство на храна. Во работењето на овие оделенија вклучени се сите вработени лица и по потреба раководителот на производство ги упатува на работа во зависност од утврдената потреба.

Ветеринар

Со оглед на тоа дека станува збор за мала инсталација, нема постојано вработен ветеринарен доктор туку кога има потреба истиот се повикува, додека за активности од поголем обем (пелцување, вакцинирање и сл.),се спроведуваат со матичен ветеринар со помош на останати вработени лица од фармата. За соработка со матичен ветеринарен доктор во прилог даден е Договор за избор на матичен доктор по ветеринарна медицина од областа на ветеринарно-здравствена дејност.

Финансово одделение

Овој оддел го води сопственикот, управителот.

IV. СУРОВИНИ И ПОМОШНИ МАТЕРИЈАЛИ И ЕНЕРГИИ УПОТРЕБЕНИ ИЛИ ПРОИЗВЕДЕНИ ВО ИНСТАЛАЦИЈАТА

Приложете листа на суровините и горивата кои се користат, како и производите и меѓупроизводите. Пополнете ја следната табела (додадете дополнителни редови по потреба)

ОДГОВОР

Како влезни суровини, во производниот (технолошкиот) процес, може да ги издвоиме:

- вода за пиење и за технолошки потреби,
- вода за миене и ладење,
- храна за подмладокот ,
- храна за кокошки несилки ,
- нафта за агрегатот за производство на електрична енергија,
- електричната енергија од системот,
- плинот за загревање на подмладокот,
- хемиски препарати кои се користат како дезинфициенси;
- препарати за дезинсекција и дератизација на просторот после секое празнење на објектите кога се носат пилињата во блокот за несилки секоја 16-та недела;
- вакцините и медикаментите за медицински потреби;
- картонска амбалажа за пакување на јајцата.

Пилињата се увезуваат од Бугарија, согласно со Законот за ветеринарно здравство (Сл.весник на Р.македонија бр. 28/98) Агенција за храна и ветеринарство издава Решение со кое се утврдува непостоење на ветеринарно – санитарни пречки како што е прикажано. Во времетраење на карантинот надзор врши Ветеринарна станица , а анализа за евентуално присуство на заразна болест на угинатите пилиња врши Ветеринарниот факултет по потреба.

Семенскиот материјал-соја и други прехранбени суровини се увезуваат, согласно Законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија (Сл.весник на РМ бр, 39/06) и Законот за контрола на квалитетот на земјоделските и прехранбените производи во надворешниот трговскиот промет (Сл.весник на Р.М. бр, 5/98 и 13/99). Се врши органолептички преглед. Сите суровини кои се користат за исхрана се базирани на дневна конзумација на концентрат од 110 гр/несилка . За исхрана се користат следниве суровини:

Соино брашно (куспе) со хемискиот состав:

Протеини	42,5 %
Масноти	1,8 %
Влага	12,5 %
Уреозна активност	0,08мг Н/гр
антиоксидант	+ +

Се користат и следниве **супстанции со инсектицидно, бактерицидно и фунгицитно дејство:**

За дезинфекција на објектот после секој турнус се користи **градежна вар CaCO_3** . Варта како хидратизиран производ со хемиска формула Ca(OH)_2 се добива со печење на доломит и варовник под температура на синтерување и потоа се гаси со вода. Во трговијата се купува спакувана во вреќи од 50 кг.

Сл.бр.Градежна вар

Продуктот **Витамин АД₃ЕС** е витаминска перорална емулзија која содржи витамин А-ретинол(CAS 79-81-2), витамин D3 или калциферол (CAS 8050-67-7), витамин Ц (аскорбинска киселина со CAS 89924-69-6) и токоферол или витамин Е со CAS 59-02-9.

Се препорачува лекот да се чува подалеку од топлина, на ладно и суво место. Да се чува подалеку од оксидативни агенси, бази и киселини. Пожелно е да биде спремен на места кои се затворени, ладни и проветрени. Овој продукт не појавува канцерогени ефекти, можни се мутагени ефекти и тератогени ефекти кај луѓето преку орална употреба, додека на животната средина не е познато негово делување.

Витамините **LNB SUPERVIT WS** се користат како хидросолубилна мешавина од витамини, електролити и аминокиселини со цел да се обезбеди превентивна здравствена заштита кај бројлерите, нивно закрепнување после одредена инфекција и како додаток на нивната нормална исхрана. Во состав на овој витамински додаток се следните состојки: Витамин А, Витамин Д3, Витамин Е, Витамин К3, Витамин Б1, Б2, РР, Ц, Б12, Декстроза, хлор, калиум, лизин метионин. Бидејќи се работи за продукт кој бројлерите го примаат перорално, во воден

раствор, тој како таков нема никакво негативно влјание на животната средина. Во текот на една година од овој лек се потрошува околу 12 кг вкупно. Се препорачува да се чува на полица, на суво ладно и топло, заштитена од секакви непотребни контакти со нестручни лица.

Како средство за миење раце се користи **DISH DROPS- Dishwashing Liquid** од компанијата AMWAY, кој претставува универзален концентрат на детерген за раце, кој во себе содржи Poly(oxy-1,2-ethanediyl), alpha - sulfo-omega.(dodecyloxy) - sodium salt (CAS 9004-82-4), Amides, coco, N.Nbis(hydroxyethyl) (CAS - 68603-42-9), и Ethyl alcohol (CAS - 64-17-5). Според составот на овој детерген утврдено е дека не се потребни посебни заштитни технички мерки при ракување со истиот, нема потреба од посебно складирање на истиот, ниту пак посебни услови во однос на складирање на детергенот заедно со други производи. Продуктот не е класифициран како опасен за животната средина и признат како таков од страна на U.S. Environmental Protection Agency's (EPA) Design for the Environment program (DfE).

Виркона С со бактерицидно и фунгицидно делување представува смеса од пероксидни споеви, површински активни материи, органска киселина и неоргански пуферен состав. Главна компонента, К-перокси сулфат, е со застапеност од 50%. Виркона С се набаува од „Крка“, во книжна амбалажа. Се користи работен раствор со содржина од 1% од оваа супстанца.

Формалдехид како раствор со 35-37% се набаува од „Алкалоид“ за уништување на инсектите-бактерии, се користи воден раствор со мал процент на формалдехид. Формалдехидот е отровен, има јак специфичен мирис, запалив и се чува во ладни, добро проветрени места и при манипулација со него треба да се користат соодветни заштитни средства.

Водата за санитарни потреби на вработените, за напојување на пилињата и за технолошки потреби се користи од сопствениот бунар. Квалитетот на водата за поење на бројлерите повремено се контролира од страна на Републичкиот Завод за Здравствена Заштита.

Електричната енергија која се користи како погонска енергија за работа на вентилаторите и осветлувањето се користи од градската мрежа на ЕВН. Повремено се користи и дизел агрегат кој се снабдува со дизел гориво

Оризовата арпа - како простирка во текот на гоењето се користи оризова арпа која мора да биде постојано сува и незагадена, односно да не се користи материјал кој е гнил или мириса на мувла. За ваков вид на простирката не постои опасност да содржи хемикалии или други органски или неоргански загадувачи. Најважно од се е во текот на гоењето простирката да се одржува во релативно сува и растресита состојба. Влажната и залепена простирка најчесто е распоредена околу поилките и хранилките и се одликува со карактеристики поради кои пилињата ја одбегнуваат. Првенствено поради пониската температура тие, стоејќи на неа, губат

повеќе телесна топлина, со што полошо ја искористуваат храната, додека пак со избегнувањето на ваквите места со влажна простирка консумираат помалку храна. Како последица на влажната и залепена простирка се јавуваат проливи, голи гради или градни отоци. Причини за појава на влажна простирка може да биде растур на вода (неисправна или нерегулирана поилка), лошо проветрување, преголема населеност, ниска температура и висока релативна влажност на воздухот, висока содржина на соли, масти и некои други состојки во храната, како и некои болести (гамборо, кокцидиоза и др.). Ако на некои места се појави залепена и наводенета простирка, таа веднаш се отстранува од просторијата и се заменува со нова и здрава. Во просториите на фармата на Економија се користи оризовата арпа како најсоодветна простирка, и ги задоволува сите погоре спомнати услови за квалитетно гоење на пилињата.

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

Референтен број	Материјал / Супстанција	CAS Број	Категорија на опасност	Моментално складирана количина (тони)	Годишно производство / употреба тони/год	Природа на употреба	R и S фрази
Производи:							
01	Јајца	/	/	/	126.5t	/за широка потрошувачка	/
Суровини							
02	Живо пиле	/	/	/	35 000	За добивање на несилки	/
03	Премикс, Ел емб холандија	/	/	/	6.8t	За исхрана на бројлери	/
04	Концентрат за храна за несилки				550t	За исхрана на несилки	/
05	Формалдехид	50-00-0	Toxic (T)	50l	100l	За дезинфекција	S (1(2)-26-36/37/39-45-51; R 23/24/25-34-40-43
06	Струја	/	/	/	6000kw/год.	За осветлување и работа на вентилаторите	/

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

07	Вар CaCO_3	1305-62-0	EU classification Corrosive (C)	/	100kg	дизинфекција	R 34, 36, 37, 38, 41. S 22, 26, 39, 45
08	Витамини ЛНБ СУПЕРВИТ WC	/	/	1кг	12 кг	За збогатување на исхраната на бројлерите како и превентива од заболувања	/
09	Вода	7732-18-5	/	/	500 тони/год	Поење на бројлерите, миење на површините	/
10	Оризова арпа	/	/	3 тона	18 тона	Простирка за под	/
11	Нафта	64742-03-6		20l	50l	Гориво за агрегат	S53-45; R45
12	Виркон		Toxic (T)	/	5kg	Дезинфициенс	
13	Хартиена амбалажа за пакување на јајца	/		/	1000kg	За амбалажирање	
14	Гас	/		/	100l	Гас за загревање на подмладокот	
15	Детергент за садови - Амвау	/	/	2л	6 литри	за дезинфекција	/
	Poly(oxy-1,2-ethanediyl), alpha -	9004-82-4				Составни	/

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

	sulfo-.omega.(dodecyloxy) - sodium salt		/	/	/	компоненти на Детергент за	
	N.Nbis(hydroxyethyl)	68603-42-9	/	/	/	садови - Амway	/
	Ethyl alcohol	64-17-5	/	/	/		/
16	Вакцини						
	Nobilis Gumboro 228E	/	/	/	10.000 и.е	Вакцина која се става во водата што ја пијат бројлерите	
	Nobilis Gumboro D78 Live				10.000 и.е	Вакцина која се става во водата што ја пијат бројлерите	
	Nobilis IB H 120				10.000 и.е	(Спреј) со вдишување	
17	Витамин АД₃ЕС	/	/	2л	3литри	Додаток	/
	А - ретинол	79-81-2	/	/	/	Составни компоненти на Витамин АД ₃ ЕС	/
	D3 - калциферол	8050-67-7	/	/	/		/
	Ц - аскорбинска киселина	89924-69-6	/	/	/		
	Е - токоферол	59-02-9	/	/	/		/

V. ЦВРСТ И ТЕЧЕН ОТПАД

Во долната табела вклучете го целиот отпад што се создава, прифаќа за повторно искористување или третира во рамките на инсталацијата (додадете дополнителни редови по потреба).

ОДГОВОР

Мртвите тела на бројлерите, кои се јават околу 1,5 % на еден турнус, се закопуваат во јама.

Живинарското ѓубре кое претставува измет од бројлерите измешан со оризова арпа на 40 дена, односно по завршениот турнус се собира од бетонската подлога на живинарникот, се товари во транспортни возила (трактори) и се дистрибуира до земјоделските површини за наѓубрување. На секои 40 дена се врши промена и отпочнување со тов на нов турнус на бројлери. По иселувањето на бројлерите од живинарникот, се врши генерално чистење со прскалка под притисок и дезинфекција на просторот.

Отпадната вода и екскременти од живинарникот се испушта во септичка јама (4м3) во која се собира отпадната вода.

Вреќите со која се превзема оризовата арпа се враќаат на добавувачот за пакување на нови количини на арпа. Оштетените вреќи селектирано се собираат и засега бидејќи во околината не постои заинтересиран откупувач се предават во ЈПКД Огражден Босилово со комуналниот отпад. За превземање на **цврстиот комунален отпад** направен е договор со ЈПКД Огражден Босилово. При одгледувањето на живина- кокошки несилки во фармата најкритични загадувачки материи се продуцираат од следните извори

- од кафезните батерии - од метаболитичките процеси на живината, што како примарен продукт излегува фецес односно органско ѓубре со висок процент на влага.

Изметот од кокошките несилки паѓа на долниот дел на кафезот, односно меѓу спратовите на кафезите на подолжна бескрајна лента каде отстојува и се суши до одреден степен, при што се намалува нивото на одредени гасообразни соединенија, како што се: амонијакот, сулфурдиоксидот и др. Подолжената бескрајна лента го носи изметот до попречниот канал поставен на задната страна на објектот, а од него со бескрајна лента до транспортното средство кое го носи на сопствена површина како ѓубриво.

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

Атмосферските води преку олуци се одведуваат од крововите, и се испуштаат слободно во зелените површини.

Отпадот од комунален карактер кој доаѓа од административниот дел на фармата (подмладок несилки) како и од процесот на пакување на јацата се одлага во контејнер кој се наоѓа во непосредна близина на објектот, а тој вид на отпад го превзема комуналното претпријатие. Основните извори на ваквиот тип на отпад потекнуваат од секојдневните активности при работата на живинарската фарма. Најголемиот процент опаѓа на отпадот на амбалажата, а соодветно процент чинат и количините од секојдневните активности на луѓето кои се ангажирани во административната зграда (хартија, пластика), потоа отпад од скршените јајца како и од одржувањето на инсталацијата. При одгледување на подмладок 16-то неделни јарки на поден систем, најкритични загадувачки материји се продуцираат од следните извори :

- постилката заедно со изметот од подмладокот т.н. ѓубре
- отпадни технолошки води од миеење на производниот објект
- отпадни води од санитарни јазли

По завршувањето на турнусот, по иселувањето на јарките, ѓубрето од објектот се товари во транспортно средство (тракторска приколка) и се транспортира до сопствените површини

Опад кои се создава на инсталацијата

Ре ф. бр.	Вид на отпад/материј ал	Број од Европскиот каталог на отпад	Количина		Преработка / одложување	Метод и локација на одложување
			Количина по месец [тони]	Годишна количина		
1.	Живинарско ѓубре – оризова арпа со измет	02 02 99	18 тона на 40дена	18 т годишно	На 40 дена се собира од подот и товари во превозно возило	Се транспортир а и се расфрла на сопствени земјоделски површини
2.	Мртви тела на бројлери	02 02 02	300 бројлери / 40 дена	300 бројлери годишно	Во ладилник до добивање на резултати од бактериолошка анализ	Во јама

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

3.	Отпадна вода и екскременти од перење на живинарник	02 02 01	1,3 м ³ / 40 дена	3m ³ годишно	Истекува во почвата пред објектот	Се испушта во почвата пред објектот
4.	Отпадна амбалажа – ПВЦ вреќи	15 01 02	10 парчиња	70 парчиња	Се собира заедно со комуналниот отпад во контејнери	Контејнерит е ги празни ЈПКД „Огражден“
5.	Комунален отпад	20 03 01	0,048 t	0,288 t	Се собира во контејнери	Контејнерит е ги празни ЈПКД „Огражден“

VI. ЕМИСИИ

За подобра и поефикасна анализа, а во согласност со Интегрираното спречување и контрола на загадувањето (IPPC) емисиите се поделени на:

емисии во атмосферата, емисии во површинските води, емисии во кнализација, емисии во почвата, емисии на бучава, емисии на вибрации и извори на емисија на нејонизирачки зрачења.

VI.1. Емисии во атмосферата

Приложете листа на сите точности извори на емисии во атмосферата, вклучувајќи и детали на котелот и неговите емисии.

Опишете ги сите извори на фугитивна емисија, како на пр. складирање на отворено.

Апликантот е потребно да посвети особено внимание на оние извори емисија кои содржат супстанции наведени во Анекс 2 од додатокот на Упатството.

ОДГОВОР

- **Емисии од котли во инсталацијата не постои.**
- **Точности извори во атмосферата не постојат.**
- **Фугитивни и потенцијални емисии**

Како фугитивна емисија се појавуваат емисиите од вентилаторите кои се странично поставени зидовите од објектите. Функцијата на вентилаторите е со да со исфрлањето на нечистиот воздух се предизвика влез на свеж воздух во објектот преку влезните, странични отвори. Останати можности за фугитивна и потенцијална емисија во атмосферата не постојат.

VI.2. Емисии во површински води и канализација

Барателот треба да наведе за секој извор на емисија посебно дали се емитуваат супстанции наведени во Анекс II од Додатокот на Упатството.

Потребно е да се дадат детали за сите супстанции присутни во сите емисии, согласно Табелите III до VIII од Уредбата за класификација на водите ("Сл. Весник на РМ", бр. 18/99). Треба да се вклучат сите истекувања на површинските води заедно со водите од дождови кои се испуштаат во површинските води.

ОДГОВОР

Водоводната мрежа е изведена спрема условите наметнати од карактерот на објектот и потрошувачите а според нормативите важечки во Р.М. за овој карактер на објекти.

Водоснабдувањето на инсталацијата за носилки се врши преку сопствен бушен бунар со цевка $\Phi 2$ до длабочина од 130м под нивото на теренот. Длабочината на бушениот бунар произлегува од податоците добиени од хидрогеолешки испитувања вршени пред градбата на објектот. Нивото на подземни води е повисоко (15-18м длабочина) но овие води не се подобни од санитарно - здравствени причини додека водите на длабочина од преку 130м се исправни од санитарно - здравствен аспект.

Водоснабдувањето во инсталацијата за одгледување на пилињата е двострано што представува дополнителна сигурност во смисол на стабилност, постојаност и исправност на самата вода. Од општинската водоводна мрежа и од сопствен бунар, кој што е доволно издашен за задоволување на технолошките потреби. Водата од бунарот се користи единствено во случај на недостиг на вода од општинскиот водовод. На период од 40 дена, по завршувањето на еден турнус на бројлери, откако ќе се отстрани оризовата арпа под притисок се пере бетонскиот под и при тоа се троши околу 1m^3 технолошка вода

Од работата на инсталацијата - живинарската фарма постои емисија од отпадната технолошка вода. Други течни отпадни материи нема, а како цврстиот измет се собира и товари во специјално товарно возило, како реални отпадни води во објектот остануваат фекалните отпадни води од надворешното WC и од сливниците.

Атмосферските води од покривите преку собирни олуци најдобро е канализирано да се одведува од локацијата за наводнување на земјоделските површини кои се во самиот круг на инсталацијата за потребите на семејното домаќинство на сопственикот на инсталацијата.

На фармата за напојување на бројлерите се употребува дестилирана вода во буре од 200 литри, во кое се раствараат потребните вакцини.

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

Од резервоарот преку систем за разнесување на водата низ објектот (црева), пумпи и разни регулатори за регулирање на нивото и јачината на протокот на водата се носи водата до поилки со нипла, кои пуштаат вода само кога ќе бидат допрени со клунот на бројлерот, по што веднаш се прекинува дотокот што значи не се јавува отпадна вода . Исправноста на водата за напојување на бројлерите повремено се контролира во Републичкиот Завод за Здравствена Заштита (РЗЗЗ), со што се одржува здравствената кондиција на младите пилиња.

VI.3. Емисии во почва

Опишете ги постапките за спречување или намалување на влезот на загадувачки материји во подземните води и на површината на почвата.

Потребно е да се приложат податоци за познато загадување на почвата и подземните води, за историско или моментално загадување на самата локација или подземно загадување.

ОДГОВОР

Во процесот на одгледување на пилињата во период од 40 дена, (еден турнус годишно) се врши перење на бетонскиот под и при тоа се создава околу 8м³/ годишно отпадна технолошка вода која се влива во септичка јама.

За намалување на емисијата на загадувањето во почвата изведена е бетонска септичка јама и отпадната вода се одведува во затворена цевка од објектот во јамата. Септикот ќе го превзема овластен оператор со кое инсталацијата ќе потпише договор и тој начин ќе се избегне секаква можност од загадувањето со отпадната вода на почвата и подземните води.

VII. ЗЕМЈОДЕЛСКИ И ФАРМЕРСКИ АКТИВНОСТИ

Во случај на отпад од земјоделски активности или за земјоделски намени, во табела треба да се опишат природата и квалитетот на супстанцијата (земјоделски и неземјоделски отпад) што треба да се расфрла на земјиште (ефлуент, мил, пепел) како и предложените количества, периоди и начини на примена (пр. Цевно испуштање, резервоари).

ОДГОВОР

Инсталацијата е наменета за тов и одгледување на бројлери со капацитет од 35.000 бројлери / годишно. Бројлерите се одгледуваат и се пренесуваат во инсталацијата за одгледување на несилки. Од пилињата се продуцира 18 тона / 40 дена отпад измешан со оризова арпа

Отпадот по испораката на бројлерите се собира од бетонската подлога и се користи за нагубрување на земјоделски површини. Отпадот се товари во превозни средства (трактори и камиони), се покрива со непропусна прекривка и се одвезува надвор од локацијата на инсталацијата. Од несилките се продуцира околу 1,08 т/ден односно 396 т/год отпад кое се изнесува преку автоматизиран систем од ленти. Отпадот од лентата директно паѓа во тракторската приколка. Кога ќе се исфрли целиот отпад лентата се запира и приколката сетранспортира до сопствената земјоделска површина. Бидејќи лентите се со сверен облик и отпадот паѓа директно во тракторската приколка не постои можност за расфрлање на отпадот.

Потребно е штом ќе се започне со активност на инсталацијата и првите одлагања на отпадот продуциран од страна на инсталацијата, да се направат проверка на примероци од почвата (земјоделското земјиште) која се третира со споменатиот отпад .

По изгубрувањето на земјоделската површина потребно е истата да се изора во рамките од максимум 24 часа. Обемот на расфрлање или примената на екскретот или водата од перење треба да биде во согласност со условите во добрата фармерска практика и на Директивата за Нитрати. Занемарувајќи го факторот на разредување, максималниот износ на испуштена вода за еднократна примена не треба да надминува 25м³ по хектар на плитки варовнички почви, а во никој случај не смее да надминува 50м³ по хектар.

Екскретот треба да биде составен дел на почвата не подоцна од 24 часа од расфрлањето. Екскретот привремено складиран на површините пред расфрлањето, треба да биде подалеку од границите на водотеци или други осетливи рецептори

VIII. БУЧАВА, ВИБРАЦИИ И НЕЈОНИЗИРАЧКО ЗРАЧЕЊЕ

Листа на извори (вентилација, компресори, пумпи, опрема) нивна местоположба на локацијата (во согласност со локациската мапа), периоди на работа (цел ден и ноќ/ само преку ден/ повремено). Обележете ги референтните точки на локациската мапа и на опкружувањето. Наведете ги изворите на вибрации и на нејонизирачко зрачење (топлина и светлина).

ОДГОВОР

VIII.1. Бучава

Од работата на инсталацијата како извор на бучава се јавуваат единствено вентилаторите за изнесување на воздухот од објектот каде се сместени бројлерите и несилките. Покрај оваа бучава се појавува и бучава од самите бројлери/несилки, меѓутоа сета оваа бучава е со ниско ниво.

Од табелата се гледа дека во кругот на инсталацијата односно на неговите граници нивото на бучава се движи од 35 – 48 dB и бидејќи во околината на инсталацијата се наоѓаат ниви и земјоделско земјиште, а растојанието до најблиската населена кука е поголемо од 600 м не се надминува максимално дозволената граница од 55 dB дење и 45 ноќе од “Одлуката за утврдување во кои случаи и под кои услови се смета дека е нарушен мирот на граѓаните од штетна бучава”.

Извори на емисија на бучава

Извор	Емисиона точка реф.бр	Опрема реф.бр.	Звучен притисок dBA на референтна оддалеченост	Периоди на емисија
Вентилатори	B1	Testo 815	45 -48	Постојано во текот на 240дена / годишно

Локација на изворите на бучава

Референтни точки	НКС	Ниво на звучен притисок (dB)		
	5N, 5E	L (A) _{eq}	L (A) ₁₀	L (A) ₉₀
Граници на локацијата				
ММ1 - подмладок		54,21	45,90	72,50
ММ2 - подмладок		57,40	44,80	75,30
ММ3 - подмладок		53,80	43,20	69,60
ММ1- несилки		56,30	43,10	72,80
ММ2 - несилки		47,70	45,60	56,70
ММ3 - несилки		47,70	43,70	69,80
Осетливи локации	Поради тоа што инсталацијата е лоцирана на земјоделско земјиште опкружена е со ниви, ораници и се наоѓа на најмалку 600 м од населено место не постојат осетливи локации			
локација 5:				
локација 6:				
локација 7:				
локација 8:				

VIII.2. Вибрации

Инсталираната опрема во погонот е со превземени мерки за амортизација на евентуално појавување на вибрации со што е спречено негативното влијание врз работната и животната средина.

VIII.3. Нејонизирачко зрачење

Како извори на нејонизирачки зрачења (светлина, топлина, итн.) кои негативно би влијаеле врз животната средина не се познати и за нив сметаме дека не постојат.

IX. ТОЧКИ НА МОНИТОРИНГ НА ЕМИСИИ И ЗЕМАЊЕ НА ПРИМЕРОЦИ

Опишете го мониторингот и процесот на земање на примероци и предложете начин на мониторинг на емисии за вода, воздух и бучава.

ОДГОВОР

Бидејќи во инсталацијата во моментот се врши емисија на течен измет во почвата потребно е да се превземат потребните мерки за санирање на овие емисии. Оваа емисија сосема ќе се елиминира по изградбата на јама за течен измет конструирана по најнови стандарди. Со спроведување на мерките предвидени во програмата за подобрување и оперативниот план се елиминира и овој недостаток така да во инсталацијата нема да постои емисија ниту во атмосферата ниту во површинските и подземните води и почвата.

Исто така препорачливо е да се врши бактериолошко испитување на водата од бунарите која се употребува за напојување на бројлерите/несилките поради тоа што во околните селски населби постојат септички јами кои можат да бидат контаминатори на истата. Бидејќи се работи за артериски бунари предлагаме период на мониторинг со период на повторување еднаш годишно.

Параметар	Фреквенција на мониторинг	Метод на земање на примероци	Метод на анализа / техника
Емисија на миризба	Еднаш годишно	На лице место	Мерење на емисии на амонијак или преку човековиот нос согласно ЕН 13725:2003 (Динамичка офлактометрија)
Квалитет на почва која се изгубрува од ѓубрето од самата инсталација	Еднаш годишно	На лице место	Земање на примерок и анализа на азотните соединенија
Квалитет на вода на артериските бунари	Еднаш годишно	На лице место, со специјални садови	Мерење на БПК и ХПК, рН,

IX.1. Систем за анализа на опасностите и контрола на критичните точки

Во ДТП “Економија” ДОО Бориево постои перманентен мониторинг на одвивањето на процесот од страна на вработените лица. Како критични точки на контрола и следење се следните:

- местото за довоз на полуфабрикуваната храна која се растовара и складира;
- подготовката на оброците сообразно рецептурата;
- визуелно следење на процесите во самите објекти, како во поглед на производството, така и во поглед на одржување на хигиената и организираниот третман на генералниот цврст отпад;
- следење на нивото на пополнетост на складот за цврст отпад и негово навремено празнење;
- следење на параметрите на водата од сопствениот бунар.

Х. ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРУВАЊЕ - ОПЕРАТИВЕН ПЛАН

Операторите кои поднесуваат барање за дозвола за усогласување со оперативен план приложуваат предлог- оперативен план, односно програма за подобрување на работата на инсталацијата и заштитата на животната средина според чл.134 од Законот за животна средина ("Сл.Весник на РМ", бр. 53/05).

ОДГОВОР

Во инсталацијата Економија најголеми проблеми во однос на загадување на животната средина претставува нерешеното собирање и отстранување на отпадната технолошка и фекална вода. Бидејќи во крајот не е изведена канализациона мрежа приоритет во работењето на инсталацијата беше изградба на бетонска септичка јама за прифаќање на отпадните води. Сите потребни активности согласно потребите на инсталацијата и намалување на негативните емсии се дадени во текстот што следи.

1. Реновирање на објект бр.1 за кокошки несилки
2. Склучување на Договор со оператор за чистење на септичка јама

Активност број 1: Реновирање на објект бр.1 за кокошки несилки

Опис: Комплетна реконструкција на објектот број 1 наменет за кокошки несилки. Овој објект ќе би целосно опремен до нова софистицирана опрема за кокошки несилки, при што ќе следи и промена азбестниот покрив. Врз основа на член 47 од Законот за безбедност и здравје при работа ("Службен весник Република Македонија" број 92 / 07), министерот за труд и социјална политика донесе Правилник заштита при работа при ракување со азбест. Кровната конструкција на инсталацијата е изградена од азбест цементни плочи, па според правилник за заштита при работа при ракување со азбест потребно е согласно оперативниот план да се направи комплетна промена на кровната конструкција. Ова промена ќе биде дополнително корисна, согласно подобрувањето на енергетската ефикасност на објектот и рационална заштеда на енергијата,
Предвидена дата за почеток на реализација Јуни 2020
Предвидена дата за завршување на реализација Јуни 2021
Вредност на емисиите до и за време на реализација Поголемо производство на јајца согласно новите стандарди

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

Емисии на азбестни честички кои се група на материјали со влакнеста структура кои припаѓаат во групата на штетни материји и предизвикуваат низа сериозни болувања на белите дробови, stomакот и на дебелото црево, а може да се предизвика и рак.			
Вредности на емисиите по реализација на активноста Ќе нема никаква емисија во медиумите кои би биле опасно за човековото здравје			
Влијание врз ефикасноста Нема влијание врз подобрување на финансиската моќ на инсталацијата			
Мониторинг Нема потреба од мониторинг			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Извештаи од мониторинг			
Вредност на инвестицијата 113000 евра			

Активност број 2: Склучување на Договор со оператор за чистење на септичка јама

Опис Отпадните фекални води се вливаат во септичка јама.Склучување на договор со овластен оператор со цел намалување на можноста на појава на загадување на почва и евентуално површински и подземни води			
Предвидена дата за почеток на реализација Април 2020			
Предвидена дата за завршување на реализација Декември 2020			
Вредност на емисиите до и за време на реализација Зголемени емисија во почва и површински и подземни води			
Вредности на емисиите по реализација на активноста Намалени емисии во почва и површински и подземни води			
Влијание врз ефикасноста Нема влијание врз подобрување на финасиската моќ на инсталацијата,			
Мониторинг Не постои потреба од мониторинг			
Параметар	Медиум	Метода	Зачестеност
Извештаи од мониторинг			
Вредност на инвестицијата 300 евра			

XI. СПРЕЧУВАЊЕ НА ХАВАРИИ И РЕАГИРАЊЕ ВО ИТНИ СЛУЧАИ

Опиши ги постоечките или предложените мерки, вклучувајќи ги процедурите за итни случаи, со цел намалување на влијанието врз животната средина од емисиите настанати при несреќи или истекување. Исто така наведете ги превземените мерки за одговор во итни случаи надвор од нормалното работно време, т.е. ноќно време, викенди и празници.

Опишете ги постапките во случај на услови различни од вообичаените вклучувајќи пуштање на опремата во работа, истекувања, дефекти или краткотрајни прекини.

ОДГОВОР

Безбедни услови при работа се остварени ако повредите или било какви други здравствени оштетувања на работниците се можни само во случај на дејство на виша сила. Правилникот за заштита при работа е утврден на ниво на целата работна организација, па сите вработени се должни да ги почитуваат правилата и нормативите пропишани со правилникот и да ги спроведуваат во текот на работата.

За заштита на вработените и на животната средина континуирано се превземаат мерки, кои што постојано се надградуваат и со нови сознанија за поедини фази на работењето и тоа:

- Инсталацијата е целосно оградена дел е заградена со ограда, а дел со самиот зид од живинарникот и може да е регуларен влез на луѓе и возила преку влезната капија. Со тоа е контролиран пристапот на вработените и посетителите.
- Земјениот пат е пристапен за брза интервенција на службата за противпожарна заштита.
- Има канализиран одвод на атмосферските води надвор од инсталацијата и не постои опасност за појава на поплава при поројни дождови;
- Бидејќи како природна појава земјотресите не можат да се предвидат ќе се превземат соодветни мерки во зависност од степенот и карактерот на урнатините.
- За заштита од пожар на предметната инсталација поставени се 3 ПП Апарати.

XII. РЕМЕДИЈАЦИЈА, ПРЕСТАНОК СО РАБОТА, ПОВТОРНО ЗАПОЧНУВАЊЕ СО РАБОТА И ГРИЖА ПО ПРЕСТАНОК НА АКТИВНОСТИТЕ

Опишете ги постоечките или предложените мерки за намалување на влијанието врз животната средина по делумен или целосен престанок на активностите, вклучувајќи отстранување на сите штетни супстанции.

ОДГОВОР

Инсталацијата Економија, како што кажува и самото име формирана е во 1991 година и е со капацитет за одгледување на 35.000 бројлери/несилки. Има план за постојан раст и развој за производство на квалитетни производи со континуиран пласман на домашниот пазар. Во евентуален случај на ставање вон функционална состојба или подолготраен прекин на работа работа, сопственикот и раководителот на производство спремни се и одговорни за спроведување на следните мерки:

- Привремените залихи од сировини како оризова арпа, храна и лекови за бројлерите да ги отстранат со продавање. Во принцип во инсталацијата не заостануваат големи количини од сировини и производи бидејќи се работи за храна и производи со ограничено времетраење.
- Продавање на целокупниот отпад помешан со оризова арпа.
- Селекција на употреблива и неупотреблива опрема и нејзино конзервирање до нејзина продажба или реупотреба или нејзино отстранување соодветно во отпад ако е неупотреблива;
- Комплетно чистење и дезинфекција на објектот и ставање на карантин на истиот како не би дошло до инфекција на истиот;
- Комплетно чистење и празнење на септичката јама од отпадните води создадени при перење и дезинфекција на објектот, со превземање од страна на ЈПКД на септикот;

Во работата на инсталацијата не се употребуваат штетни супстанции кои негативно влијаат на животната средина освен мала количина на средства за дезинфекција. Доколку дојде до престанок на работа на инсталацијата лесно може да се стави повторно во функција или да се ремедира. Целата опрема може лесно да се демонтира, залихите да се продадат и просторот да се пренамени за друг вид на инсталација: магацински простор, фарма за крави или викенд објект за семејното домаќинство.

**Барање за Б интегрирана еколошка дозвола
ДТП Економија ДОО – с.Бориево**

Чуварскиот објект и живинарникот се изведени како цврста градба, сеизмички се стабилни и лесно можат да се преадаптираат за бавење со друга дејност со вложување на релативно малку финансиски сретства.

XIII. РЕЗИМЕ БЕЗ ТЕХНИЧКИ ДЕТАЛИ

На ова место треба да се вметне преглед на целокупното барање без техничките детали. Прегледот треба да ги идентификува сите позначајни влијанија врз животната средина поврзани со изведувањето на активностита/ активностите, да ги опише постоечките или предложени мерки за намалување на влијанијата. Овој опис исто така треба да ги посочи и норманите оперативни часови и денови во неделата на посочената активност.

ОДГОВОР

ДТП “Економија” ДОО с. Бориево е приватна фирма, формирана во 1991 година, која во својот состав има живинарска фарма, со следните производни објекти и тоа: еден објект за одгледување на 16-то неделни јарки и три за кокошки несилки за производство на конзумни јајца. Објектите за одгледување на подмладок и кокошки несилки се наоѓаат во атарот на село Бориево вон урбанизирана средина на КП 1470 и КП 1539, КО Бориево на локалитет с. Бориево наречен Кукавица, општина Босилово на земјоделско земјиште од 3 класа оддалечени 700 м од селото. Земјиштето на кое се лоцирани објектите е во сопственост на Р. Македонија, со површина од 36.885 м². Објектите се во непосредна близина на меѓусебно растојание од 600м, со можност за лесна комуникација меѓусебе.

Локалниот пат до фармата за одгледување на подмладокот дел е асфалтиран, дел е макадам со можност на движење со максимална дозволена брзина од 20км/час. Во кругот на објектите сообраќајот се одвива без никакви пречки. Има паркинг места за товарни и патнички возила. Дел од патиштата и платоата се асфалтирани или бетонирани, дел се земјени патишта додека дворната површина е уредена со ниска и висока вегетација.

На самиот влез во комплексот во периодот на одгледување на пилињата и несилките се поставува дезо - бариера за дезинфекција на транспортните средства, за вработени и посетители со што се запазуваат ветеринарно - санитарните практики кои се применуваат во живинарските фарми. Пристапниот пат до објектот каде се сместени несилките претставува набиен земјен селски. Од северо-источната страна се наоѓа ораница, додека од јужната страна се наоѓа излез на земјениот пристапен пат со што се остварува комуникација на товарни возила со кафези за бројлери и за дотур на сировини.

Снабдувањето со електрична енергија континуирано е обезбедено преку трафостаница која ја одржува ЕВН. Во зимски период се користат електрични грејни тела за загревање, само во

просторијата за работници, се користи печка на дрва. Во периоди на дефекти или слично сопственикот на инсталацијата поседува и користи дизел агрегат.

Снабдувањето со вода е решено на два начина и тоа: се врши со приклучок на селската водоводна мрежа и со сопствен бушен бунар со утопна помпа. Водоснабдувањето во инсталацијата за одгледување на бројлери е решено со општинската водоводна мрежа и од сопствен бунар со длабочина од 130 м, кој што е доволно издашен за задоволување на технолошките потреби.

Хранењето кај бројлерите се врши со помош на автоматски хранилки поставени во три реда со по 210 округли хранилки или вкупно 630 хранилки. Напојувањето се врши преку автоматски нипли поилки поставени во четири реда. Осветлувањето се врши со електрични светилки поставени во 4 реда, по 17 во ред или вкупно 68 светилки. Греењето на подмладокот е со плински греалки.

Хранењето на несилките, напојувањето, осветлувањето, собирањето на јајца и изгубрувањето се врши автоматски. Храната се чува во два челични силоси вон објектот од каде оди во просторијата за припрема на храна. После припремата храната оди во силосот за готова смеса, од каде пак по потреба се транспортира до подвижниот систем за хранење во батериите.

Евентуалните отпадни води настанати со миене на објектот се собираат во предвидените сливници бидејќи како истите имаат редок раствор на птичји измет. Други течни отпадни материи нема, а како цврстиот измет се собира и товари во специјално товарно возило, како реални отпадни води во објектот остануваат само фекалните отпадни води од надворешното WC и од сливниците.

Комуналниот отпад од инсталацијата се превзема од ЈПКД Огражден Босилово.

Атмосферската вода од поројни врнежи од двете локации се одведува надвор од локацијата во околните ниви.

На дофат и според ХТП поставени се противпожарни апарати на двете локации.

Според систематизацијата, на чело на фармата се сопствениците и управителот, кои ги решаваат прашањата во врска со производството, одржувањето, комерцијалните и финансиските прашања, како и со животната средина.

Главен производ се јајцата и живо пиле, додека како влезни сировини, во производниот (технолошкиот) процес, може да ги издвоиме:

- вода за пиење и за технолошки потреби,
- вода за миене и ладење,

- храна за подмладокот ,
- храна за кокошки несилки ,
- нафта за агрегатот за производство на електрична енергија,
- електричната енергија од системот,
- плинот за загревање на подмладокот,
- хемиски препарати кои се користат како дезинфициенси;
- препарати за дезинсекција и дератизација на просторот после секое празнење на објектите кога се носат пилињата во блокот за несилки секоја 16-та недела;
- вакцините и медикаментите за медицински потреби;
- картонска амбалажа за пакување на јајцата.

Отпадот од комунален карактер кој доаѓа од административниот дел на фармата (подмладок несилки) како и од процесот на пакување на јајцата се одлага во контејнер кој се наоѓа во непосредна близина на објектот. Мртвите тела на бројлерите, кои се јават околу 1,5 % на еден турнус, се закопуваат во јама која ги задоволува потребните стандарди за одлагање на ваков вид на отпад. Живинарското ѓубре кое претставува измет од бројлерите измешан со оризова арпа на 40 дена, односно по завршениот турнус се собира од бетонската подлога на живинарникот, се товари во транспортни возила (трактори) и се дистрибуира до земјоделските површини за наѓубрување. На секои 40 дена се врши промена и отпочнување со тов на нов турнус на бројлери.

Како фугитивна емисија се појавуваат емисиите од трите вентилатора во едниот објект и останатите три од другиот објект, кои се странично поставени ѕидовите од објектот. Функцијата на вентилаторите е со да со исфрлањето на нечистиот воздух се предизвика влез на свеж воздух во објектот преку влезните, странични отвори. Останати можности за фугитивна и потенцијална емисија во атмосферата не постојат.

Евентуалните отпадни води настанати со миеење на објектот се собираат во изведените сливници.

Други течни отпадни материи нема, а како цврстиот измет се собира и товари во специјално товарно возило, како реални отпадни води во објектот остануваат само фекалните отпадни води од надворешното WC и од сливниците.

Атмосферските води од покривите преку собирни олуци најдобро е канализирано да се одведува од локацијата за наводнување на земјоделските површини кои се во самиот круг на инсталацијата за потребите на семејното домаќинство на сопственикот на инсталацијата.

За намалување на емисијата на загадувањето во почвата постои бетонска септичка јама

и отпадната вода се одведува во затворена цевка од објектот во јамата. Септикот се превзема од страна на овластен оператор со кое инсталацијата ќе потпише договор и на тој начин ќе се избегне секаква можност од загадувањето со отпадната вода на почвата и подземните води.

Отпадот по испораката на бројлерите се собира од бетонската подлога и се користи за нагубрување на земјоделски површини. Отпадот се товари во превозни сретства (трактори и камиони), се покрива со непропусна прекривка и се одвезува надвор од локацијата на инсталацијата.

Потребно е штом ќе се започне со активност на инсталацијата и првите одлагања на отпадот продуциран од страна на инсталацијата, да се направат проверка на примероци од почвата (земјоделското земјиште) која се третира со споменатиот отпад за да не се дозволи во кругот на инсталацијата односно на неговите граници нивото на бучава се движи од 47,70 – 56,30 dB и бидејќи во околината на инсталацијата се наоѓаат ниви и земјоделско земјиште, а растојанието до најблиската населена кука е поголемо од 600 м не се надминува максимално дозволената граница од 55 dB дење и 45 ноќе

Инсталираната опрема во погонот е со превземени мерки за амортизација на евентуално појавување на вибрации со што е спречено негативното влијание врз работната и животната средина.

Како извори на нејонизирачки зрачења (светлина, топлина, итн.) кои негативно би влијаеле врз животната средина не се познати и за нив сметаме дека не постојат.

Потребни активности согласно потребите на инсталацијата и намалување на негативните емсии се следните:

1. Менување на покрив и изолација

2. Склучување на договор со овластен оператор за чистење на септичка јама

За заштита на вработените и на животната средина континуирано се превземаат мерки, кои што постојано се надградуваат и со нови сознанија за поедини фази на работењето. Инсталацијата Економија, има план за постојан раст и развој за производство на квалитетни производи со континуиран пласман на домашниот пазар. Во евентуален случај на ставање вон функционална состојба или подолготраен прекин на работа, сопственикот и раководителот на производство спремни се и одговорни за спроведување на соодветни мерки за ремедијација на инсталацијата.

XIV. ИЗЈАВА

Со оваа изјава поднесувам барање за дозвола / ревидирана дозвола, во согласност со одредбите на Законот за животна средина (Сл.весник бр.53/05) и регулативите направени за таа цел.

Потврдувам дека информациите дадени во ова барање се вистинити, точни и комплетни.

Немам никаква забелешка на одредбите на Министерството за животна средина и просторно планирање или на локалните власти за копирање на барањето или на негови делови за потребите на друго лице.

Потпишано од: _____ датум : _____

(во името на организацијата)

Име на потписникот : _____

Позиција во организацијата : _____

Печат на компанијата:

